

การจัดสรรทรัพยากร
เพื่อเพิ่มโอกาส
ในการเข้าถึง
การศึกษาที่มีคุณภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดสรรทรัพยากร
เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

กลุ่มนโยบายการเงินการคลังและทรัพยากรทางการศึกษา

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

379.112 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ก การจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
กรุงเทพฯ : สกศ., 2566
164 หน้า
ISBN : 978-616-270-442-0
1. การจัดสรรทรัพยากร 2. ชื่อเรื่อง

การจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 48/2566
ISBN 978-616-270-442-0
พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2566
จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ กลุ่มนโยบายการเงินการคลังและทรัพยากรทางการศึกษา
 สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
 กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 02 668 7123 ต่อ 2416, 2417
โทรสาร 02 243 2787
Website: <http://www.onec.go.th>
พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
 90/6 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 34/1
 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
 โทรศัพท์ 02 424 3249, 02 424 3525
 โทรสาร 02 424 3249, 02 424 3525
 E-mail: prigwhan54@gmail.com

คำนำ

รัฐให้ความสำคัญต่อการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด ซึ่งที่ผ่านมารัฐจัดสรรงบประมาณไปยังสถานศึกษาตามจำนวนผู้เรียน (เงินอุดหนุนรายหัว) ผ่าน “โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ครอบคลุมค่าใช้จ่ายพื้นฐาน 5 รายการ ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าหนังสือเรียน 3) ค่าอุปกรณ์การเรียน 4) ค่าเครื่องแบบนักเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและมีมติเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 ให้ปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับค่าใช้จ่ายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การจัดสรรงบประมาณในลักษณะของเงินอุดหนุนรายหัวยังมีข้อจำกัดและการปรับเพิ่มอัตราดังกล่าวเป็นเพียงการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐานของสถานศึกษา ผู้เรียน และผู้ปกครองเพียงบางส่วนเท่านั้น และยังไม่ครอบคลุมการจัดสรรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการศึกษาแนวทางจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาได้อย่างแท้จริง โดยทบทวนวรรณกรรมและการดำเนินงานที่ผ่านมา และได้จัดการประชุมเรื่อง “แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ” จำนวน 5 ครั้ง ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 4 ภูมิภาค เพื่อชี้แจงข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปรับอัตรา

(ข)

การจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

เงินอุดหนุนฯ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษา และหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมการศึกษาระดับพื้นฐาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อสรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณผู้ร่วมให้ข้อมูลทุกท่านจากทุกหน่วยงานที่ร่วมให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลจากรายงานฉบับนี้จะเป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

(นายสุเทพ แก่งสันเทียะ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้เน้นศึกษา “การจัดสรรงบประมาณเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เป็นหลัก โดยนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมและการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งสรุปประเด็นสำคัญจากการจัดประชุมเรื่อง “แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ” จำนวน 5 ครั้ง ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 4 ภูมิภาค เพื่อชี้แจงข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปรับอัตราเงินอุดหนุนฯ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 และการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษา และหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อประกอบการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการทรัพยากรในภาพรวม ซึ่งเกี่ยวกับการจัดสรร การระดม/ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การใช้ และการกำกับติดตาม และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่นำไปสู่การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ข้อค้นพบและผลการศึกษาที่สำคัญ

“การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา” เป็นหนึ่งในประเด็นหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งโดยทั่วไปทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน (In-Cash) อาทิ งบประมาณ เงินทุนการศึกษา และทรัพยากรที่ไม่เป็น

ตัวเงิน (In-Kind) อาทิ บุคลากร สื่อ วัสดุ สถานที่ องค์ความรู้ ทั้งนี้ ที่ผ่านมารัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 รายการ ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าหนังสือเรียน 3) ค่าเครื่องแบบนักเรียน 4) ค่าอุปกรณ์การเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 มีมติให้ปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับรายการค่าใช้จ่ายดังกล่าวใน 4 รายการ ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าเครื่องแบบนักเรียน 3) ค่าอุปกรณ์การเรียน และ 4) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยทยอยปรับแบบขั้นบันได ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2569

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากการดำเนินงานที่ผ่านมา และการประชุมเรื่อง “แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ” พบว่าการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาในลักษณะของเงินอุดหนุนรายหัว ผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานมีข้อจำกัดในประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ ความเพียงพอ (Adequacy) และความเสมอภาค/เป็นธรรม (Equity/Fairness)

ข้อจำกัดสำคัญ เงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs) ประกอบกับจำนวนบุคลากรที่มีจำกัดและได้รับจัดสรรไม่ครบตามอัตรา ส่งผลให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการด้านการเงินและบุคลากร โดยส่วนใหญ่เห็นว่าอัตราเงินอุดหนุนรายหัวที่ปรับตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 ยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการ สถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องกันเงินอุดหนุนค่าจัดการเรียนการสอนสำหรับจ่ายค่าใช้จ่ายประจำ (Fixed Expenses) อาทิ ค่าสาธารณูปโภค (อาทิ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์) ค่าจ้างชั่วคราว (อาทิ ครูอัตราจ้างรายเดือน พนักงานขับรถ นักการภารโรง) และ ค่าตอบแทน (อาทิ ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าตอบแทนวิทยากรวิชาชีพ ท้องถิ่น)

เงินอุดหนุนรายหัวยังคงมีข้อจำกัด

- 1 แบ่งเบาภาระผู้เรียนและสถานศึกษาเพียงบางส่วน
 - ปรับเพิ่มตามฐานเดิม รายการเดิม และกลุ่มเป้าหมายเดิม
 - ไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องบริบทการเปลี่ยนแปลง
 - โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านการเงิน (โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก) และกันค่าใช้จ่ายประจำ (ค่าสาธารณูปโภค ค่าจ้าง วัสดุ) จากค่าจัดการเรียนการสอน
- 2 จัดสรรอัตราเดียว ไม่ครอบคลุมความเหลื่อมล้ำมิติต่าง ๆ
- 3 ระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ แต่ละสังกัดต่างกัน
- 4 ไม่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์ทางการศึกษา

ฯลฯ

นอกจากนี้ การจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวฯ เป็นการจัดสรรตามจำนวนผู้เรียน ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนผู้เรียนน้อยมีข้อจำกัดด้านการเงิน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ซึ่งส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ รวมถึงความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านผู้เรียน (อาทิ ผู้เรียนยากจน พิการ ด้อยโอกาส) และสถานศึกษา (อาทิ โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารห่างไกล โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่สูงและพื้นที่เกาะ โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีลักษณะแตกต่างจากผู้เรียนทั่วไป)

ความคิดเห็นและข้อเสนอเบื้องต้น ส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเสนอให้ปรับเปลี่ยนจำนวนรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานและวิธีการจัดสรรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลง อาทิ แยกอุดหนุนค่าไฟฟ้าและค่าจ้างบุคลากรสนับสนุนเป็นการเฉพาะ (ซึ่งปัจจุบันรวมอยู่ในเงินอุดหนุนรายหัวในรายการค่าจัดการเรียนการสอน)

และเพิ่มอุดหนุนรายการค่าใช้จ่ายสำหรับสื่อ/อุปกรณ์การเรียนผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งเสนอให้ปรับระเบียบ/แนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนให้สถานศึกษาสามารถถัวจ่ายเงินระหว่างรายการ การหารายได้ของสถานศึกษา การใช้จ่ายเงินสะสม/เงินเหลือจ่ายโดยไม่ต้องส่งคืนคลัง เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารด้านการเงินมากขึ้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกำกับติดตามและลดความยุ่งยากซับซ้อนของการรายงาน โดยสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอเบื้องต้นที่สำคัญ ดังนี้

1) รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่ควรปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

(1) ปัจจุบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ในระบบ) ได้รับความอุดหนุนรายหัวสำหรับค่าใช้จ่ายพื้นฐาน 5 รายการ ควรเพิ่มจำนวนรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานและอุดหนุนในอัตราที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง อาทิ “รายการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้” ของนักเรียน และครูผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ “รายการค่าบริหารส่วนกลาง” เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในภาพรวม โดยจัดสรรตามขนาดโรงเรียน รวมถึงเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับ “ค่าศึกษาองค์ความรู้/หลักสูตรที่หลากหลาย” ในลักษณะ “คู่มือการศึกษา” ที่ให้นักเรียนได้ใช้ตามความสนใจ และมีระบบประเมินติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

(2) ค่าใช้จ่ายประจำรายการที่ควรแยกออกจากค่าจัดการเรียนการสอน ที่ประชุมมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรแยก “ค่าสาธารณูปโภค” โดยเฉพาะ “ค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา” และ “ค่าจ้างบุคลากร” ออกจากค่าจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำเงินอุดหนุนจำนวนดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ควรศึกษาแนวทางสนับสนุนค่าไฟฟ้า อาทิ ปรับค่าไฟฟ้าผันแปร (ค่า FT) เป็นอัตรา

พิเศษสำหรับสถานศึกษา เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาจ่ายในอัตราเดียวกับครัวเรือน ทั้งนี้ อาจแบ่งสัดส่วนการจ่ายค่าไฟฟ้าของสถานศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สถานศึกษารับผิดชอบและส่วนที่หน่วยงานส่วนกลางช่วยสมทบ รวมทั้งการใช้พลังงานทางเลือกผ่านการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม

(3) ค่าหนังสือเรียน ควรปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุน และปรับหลักเกณฑ์ให้สามารถจัดซื้อเป็น e-book หรือ tablet ได้ เนื่องจากปัจจุบันองค์ความรู้ต่าง ๆ มีอยู่อย่างแพร่หลายในรูปแบบสื่อดิจิทัล โดยอาจนำร่องในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่ผู้เรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงกว่าระดับชั้นอื่น ๆ รวมทั้งควรเน้นเรื่องคุณภาพของหนังสือเรียน และการปรับหลักเกณฑ์แนวทางการจัดซื้อหนังสือเรียนให้มีความยืดหยุ่น เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาต้องซื้อตามที่กำหนดเท่านั้น ซึ่งบางรายการสถานศึกษาไม่ได้นำไปใช้อย่างแท้จริง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพิจารณาจัดซื้อหนังสือเรียนตามที่ต้องการได้ ทั้งตามความต้องการจำเป็นพื้นฐานและตามบริบทพื้นที่ เช่น ภาคเหนือที่มีผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์

(4) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปัจจุบันสถานศึกษาต้องใช้จัดตามกิจกรรมที่กำหนดเท่านั้น จึงเสนอให้เพิ่มทางเลือกในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามบริบทความต้องการของแต่ละสถานศึกษา รวมทั้งควรเพิ่มเติมรายละเอียดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการซ่อมแซมอุปกรณ์ IT เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการเงินจำนวนดังกล่าวได้ตามความต้องการที่แท้จริง

2) วิธีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน

(1) ค่าใช้จ่ายพื้นฐานควรจัดสรร/สนับสนุน ตามความเหมาะสมกับลักษณะของแต่ละรายการ เนื่องจากปัจจุบันการอุดหนุนในลักษณะรายหัวตามจำนวนผู้เรียนในปัจจุบัน ไม่เพียงพอสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่จะใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นควรให้สนับสนุนแบบผสมผสาน โดยแบบเหมาจ่าย สำหรับรายการค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าจ้างบุคลากร และค่าสาธารณูปโภค และแบบรายหัว สำหรับค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบ รวมทั้งคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนออนไลน์ผ่านสื่อเทคโนโลยี ขนาดโรงเรียน และบริบทเชิงพื้นที่ของโรงเรียน

(2) ควรพิจารณาปรับอัตราเงินอุดหนุนและวิธีการจัดสรร สำหรับการศึกษาในแต่ละระดับให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ต้นทุน และค่าใช้จ่ายจริง แทนการปรับเพิ่มจากกลุ่มเป้าหมายและอัตราเงินอุดหนุนเดิม เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนมีความหลากหลาย และค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา อาจสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา

(3) ความเห็นเกี่ยวกับหน่วยเบิกจ่ายเงินอุดหนุนฯ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เห็นว่าสถานศึกษาควรเป็นหน่วยเบิกจ่าย เพื่อสามารถบริหารจัดการได้เองและมีความคล่องตัว ทั้งนี้ ภายใต้งบประมาณที่สถานศึกษาต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลแบบเต็มรูปแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านบุคลากรของสถานศึกษา และกลุ่มที่ 2 เห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดควรเป็นหน่วยเบิกจ่าย โดยในระดับภูมิภาคให้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยเบิกจ่ายในพื้นที่ อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ความคิดเห็น/ข้อเสนอเบื้องต้น

1. รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน

- ปรับรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานให้สอดคล้องกับ**บริบทที่เปลี่ยนแปลง**
(อาทิ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หนังสือ (E-book โปรแกรม สื่อเทคโนโลยี) ฯลฯ)
- **แยกสนับสนุน** ค่าสาธารณูปโภค (โดยเฉพาะค่าไฟฟ้า) เป็นการเฉพาะ
(ศึกษาเพิ่มเติม : การปรับอัตราค่าไฟฟ้าในโรงเรียนให้แตกต่างจากราคาค่าไฟฟ้าครัวเรือน การใช้พลังงานทางเลือก)

2. วิธีการสนับสนุน/จัดสรร

- ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ควรจัดสรรแบบผสมผสาน (**เหมาจ่ายและรายหัว**)
(ศึกษาเพิ่มเติม : รายการ หมวดเงิน (อุดหนุน/ดำเนินงาน/รายจ่ายอื่น)
กลุ่มเป้าหมาย (ทั่วไปและลักษณะพิเศษ) หน่วยเบิกจ่าย (สถานศึกษาหรือต้นสังกัด)

3. กฎ/ระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายหัว

- ปรับกฎ/ระเบียบเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวใน**การบริหารจัดการ**
(ศึกษาเพิ่มเติม : การใช้อุดหนุนรายหัวฯ การหารายได้ของสถานศึกษา การใช้งบประมาณ ฯลฯ)

ฯลฯ

3) กฎ/ระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายหัวฯ

(1) ควรปรับกฎระเบียบ/แนวทางการใช้เงินอุดหนุน เพื่อให้โรงเรียนสามารถถ่ายจ่ายระหว่างรายการและคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการเงิน อาทิ การจัดซื้ออุปกรณ์การสอน ครุภัณฑ์ทางการศึกษา การจ้างครู/บุคลากร รวมถึงการหารายได้ การใช้งบประมาณและ/หรือเงินเหลือจ่ายของโรงเรียน โดยไม่ต้องส่งคืนคลัง

(2) ปัจจุบันสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนฯ ไม่เต็มจำนวนในคราวเดียว โดยแบ่งจ่ายภาคเรียนละ 2 ครั้ง แบ่งเป็นครั้งที่ 1 ร้อยละ 70 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 30 เนื่องจากต้องการตรวจทานและจัดสรรเงินตามจำนวนผู้เรียนในให้มีตัวตนอยู่จริงในแต่ละภาคการศึกษา อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เรียนเพิ่ม/ลดเพียงเล็กน้อย ในขณะที่ค่าใช้จ่ายบางรายการจำเป็นต้องจ่ายในคราวเดียว ซึ่งอาจพิจารณาทางเลือกในการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม อาทิ การจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาเต็มจำนวนตั้งแต่ครั้งที่ 1 หรืออย่างน้อยร้อยละ 90 เพื่อให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการเงินของสถานศึกษา หรือแบ่งจัดสรรเป็นงวดในลักษณะเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนที่สถานศึกษารายงาน

(3) ยกเลิกการเรียกเก็บใบเสร็จรับเงินจากผู้ปกครอง กรณีค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน เนื่องจากเป็นภาระของผู้ปกครองและสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจโอนเงินอุดหนุนค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียนเข้าบัญชีผู้ปกครองหรือผู้เรียนโดยตรง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินจำนวนดังกล่าว เพื่อให้การใช้จ่ายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

4) ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(1) การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา ควรให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลเต็มรูปแบบ ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจตัดสินใจและบริหารจัดการด้านการเงินและบุคลากรได้อย่างแท้จริง

(2) การจัดเก็บข้อมูลและกำกับติดตาม ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อลดการรายงานที่ซ้ำซ้อน

(3) การจัดสรรบุคลากร ควรจัดสรรครูและบุคลากรสนับสนุนให้เพียงพอ โดยเฉพาะนักรักษาโรง เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุ

(4) การพัฒนาสูตรจัดสรรเงินอุดหนุน ควรมีการสำรวจและการรับฟังความเห็นจากสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้เรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ/หรือภาคส่วนอื่นร่วมสนับสนุนด้านการเงิน บุคลากร และทรัพยากรทางการศึกษา นอกจากนี้ควรมีการศึกษาแนวทางจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างต่อเนื่อง

(5) การบริหารจัดการด้านการเงินของสถานศึกษา ควรมีแนวทางรองรับการดำเนินงาน กรณีงบประมาณจัดสรรล่าช้าและไม่เต็มจำนวน เนื่องจากส่งผลต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมถึงการปฏิบัติงานของครู

โดยสรุป การปรับอัตราเงินอุดหนุนฯ เป็นการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐานของสถานศึกษา ผู้เรียน และผู้ปกครองเพียงบางส่วนเท่านั้น

เนื่องจากปรับเปลี่ยนเฉพาะกลุ่มเป้าหมายและรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานเดิมที่เคยได้รับอุดหนุนเท่านั้น ยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและรูปแบบการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายรายการอื่น อาทิ ค่าใช้จ่ายสำหรับจัดหาอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และยังไม่ครอบคลุมการจัดสรรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ กรณีผู้เรียนและสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะ อาทิ การจัดการศึกษาในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการ ด้อยโอกาส ทั้งนี้ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละสังกัดมีข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรเงินอุดหนุนฯ แตกต่างกันตามระเบียบ/แนวทางใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด ประกอบกับข้อเสนอดังกล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นและข้อเสนอเบื้องต้นซึ่งจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติม สังเคราะห์เปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสีย รวมถึงวิเคราะห์โอกาสความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและทางเลือก (Policy Options) ที่เชื่อมโยงกับการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้เพียงพอ เสมอภาค/เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพต่อไป

เพิ่ม โอกาสและศักยภาพในการจัดการศึกษา

ลด ความเหลื่อมล้ำ

แบ่งเบา ภาระผู้ปกครอง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	(ก)
บทสรุปผู้บริหาร	(ค)
สารบัญ	(จ)
สารบัญตาราง	(จท)
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 สภาพการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาในปัจจุบัน	9
ตอนที่ 1 ภาพรวมการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	13
ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อจำกัด ของการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	27
2.1 กรณีการศึกษาในระบบ (สายสามัญศึกษา ทั้งรัฐและเอกชน)	28
2.2 กรณีการศึกษาในระบบ (สายอาชีวศึกษา : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.)	59
2.3 กรณีการศึกษานอกระบบ	72
บทที่ 3 บทวิเคราะห์ ข้อเสนอแนวทางการจัดสรรทรัพยากร ทางการศึกษา	83
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย	94
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	105
คณะผู้จัดทำ	146

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนโรงเรียนในระบบที่รับเงินอุดหนุนทั่วประเทศ	47
ตารางที่ 2	จำนวนผู้เรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐ ปีการศึกษา 2566	64
ตารางที่ 3	จำนวนผู้เรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2566	65
ตารางที่ 4	จำนวน กศน. จำแนกตามลักษณะ ของหน่วยจัดการศึกษา	78
ตารางที่ 5	จำนวนผู้เรียน จำแนกตามหลักสูตร/ ลักษณะการจัดการศึกษา	79
ตารางที่ 6	อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 1 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566)	106
ตารางที่ 7	อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 2 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567)	109
ตารางที่ 8	อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 3 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568)	112
ตารางที่ 9	อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 4 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569)	115
ตารางที่ 10	สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค	119

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มา

รัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงเป็นเป้าหมายหลักในการจัดและพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยรัฐธรรมนูญและกฎหมายการศึกษาได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐและแนวทางการจัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้อย่างชัดเจน ทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐด้านการศึกษา มาตรา 54 บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ซึ่งรัฐบาลจัดสรรงบประมาณในลักษณะของเงินอุดหนุนตามจำนวนผู้เรียนผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการเรียนฟรี) สำหรับค่าใช้จ่ายพื้นฐาน 5 รายการหลัก ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าหนังสือเรียน 3) ค่าอุปกรณ์การเรียน 4) ค่าเครื่องแบบนักเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นอัตราที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2553 ในขณะที่ราคาสินค้า บริการเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้ง

สภาพเศรษฐกิจ สังคมของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนและสถานศึกษาต้องรับภาระค่าใช้จ่ายส่วนที่เกินจากที่ได้รับสนับสนุนจากรัฐ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสำรวจข้อมูลค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นของผู้เรียนและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564 โดยผลการศึกษานี้ให้เห็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนถึง “ความไม่สอดคล้อง” และ “ไม่เพียงพอ” ของเงินอุดหนุนรายหัวฯ ผ่านโครงการเรียนฟรี อาทิ มูลค่าแท้จริงของเงินอุดหนุนฯ ลดลง เนื่องจากราคาสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี (อัตราเงินเฟ้อสะสมในระยะ 10 ปี ประมาณร้อยละ 15.93) ในขณะที่โรงเรียนได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนฯ ในอัตราที่ “ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายจริง” นอกจากนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่จำเป็นต้องระดมเงินจากแหล่งอื่นหรือกั้นเงินอุดหนุนรายหัวฯ เพื่อจ่าย “ค่าจ้างบุคลากร” รวมทั้งค่าสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยเฉพาะ “ค่าไฟฟ้า” และไม่สามารถเรียกเก็บเพิ่มเติมจากผู้ปกครองได้ เนื่องจากส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจและวิเคราะห์รายการค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำเป็นข้อเสนอในการปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะขั้นบันได ผูกพันงบประมาณต่อเนื่อง 4 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2569) โดยครอบคลุมค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐานในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้งนี้ มติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 เห็นชอบการปรับอัตราเงินอุดหนุนฯ เรียบร้อยแล้ว โดยปรับใน 4 รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าเครื่องแบบนักเรียน 3) ค่าอุปกรณ์การเรียน และ 4) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สำหรับค่านั่งสือเรียนไม่ได้ปรับอัตราในครั้งนี้ เนื่องจากมีการปรับมาอย่างต่อเนื่อง รายละเอียดดังนี้

1) **ด้านผู้เรียน** ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การเรียนและค่าเครื่องแบบนักเรียน ปรับตามผลการศึกษาค่าใช้จ่ายจริงสำหรับอุปกรณ์การเรียนพื้นฐาน อาทิ ดินสอ ปากกา ยางลบ ฯลฯ และสำหรับเครื่องแบบครบ 1 ชุด ประกอบด้วย เสื้อ กางเกง/กระโปรง (อิงราคาขายร้านสหกรณ์โรงเรียน) และเพิ่มเติมอีก 1 ชุด สำหรับผู้เรียนยากจนที่ผู้ปกครองมีสิทธิในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (อิงราคาขายร้านสหกรณ์โรงเรียน) สำหรับผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบทุกคน ตั้งแต่ปีที่ 1 (พ.ศ. 2566) และคงอัตราเดิมในปีต่อไป

2) **ด้านสถานศึกษา** ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอนและค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยปรับค่าจัดการเรียนการสอนโดยอิงกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าไฟฟ้าต่อหน่วยและสัดส่วนรายจ่ายค่าไฟฟ้าของสถานศึกษา และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งพิจารณาจากค่าเดินทาง (ความถี่ระยะทาง ค่ารถรับจ้าง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง) และค่าอาหาร (ราคาและจำนวนมื้ออาหาร) ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยทยอยปรับเพิ่มอัตราแบบขั้นบันได สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนปกติทั่วไป ทั้งในระบบและนอกระบบ

อย่างไรก็ตาม การปรับอัตราเงินอุดหนุนดังกล่าวข้างต้น เป็นการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐานของสถานศึกษาและผู้เรียน/ผู้ปกครองเพียงบางส่วนเท่านั้น โดยปรับเพิ่มเฉพาะกลุ่มเป้าหมายและรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานเดิมที่เคยได้รับอุดหนุน ยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม และรูปแบบการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายสำหรับจัดหาอุปกรณ์สื่อเทคโนโลยี และยังไม่ครอบคลุมการจัดสรรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

กรณีผู้เรียนและสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะ อาทิ การจัดการศึกษาในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงดำเนินการศึกษาแนวทางการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างความพร้อมทางการศึกษาขึ้น ซึ่งในระยะแรกเน้นด้าน “งบประมาณ” ที่จัดสรรจากภาครัฐเป็นหลัก โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรมและการดำเนินงานที่ผ่านมา การสำรวจข้อมูลเพิ่มเติม และจัดกิจกรรมการประชุม เพื่อชี้แจงข้อมูลการปรับอัตราเงินอุดหนุนฯ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับฟังความคิดเห็นต่อการจัดสรรเงินอุดหนุนฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาจะนำไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาและจัดทำข้อเสนอแนวทางการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ปรับชื่อเป็นกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2566) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา องค์กร/หน่วยงานเอกชน ผู้ปกครอง และชุมชน

2.2 พื้นที่ 4 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร

3. การดำเนินงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการดำเนินงานที่ผ่านมา และสำรวจข้อมูลความคิดเห็นต่อการปรับอัตราเงินอุดหนุนฯ ผ่านการจัดประชุมเรื่อง **แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ** ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อชี้แจงข้อมูลการปรับอัตราเงินอุดหนุนฯ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 และรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยดำเนินการในกรุงเทพมหานครและ 4 ภูมิภาค รายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

ครั้งที่	วันและสถานที่ประชุม	รายละเอียดกิจกรรม
1	วันที่ 22 ธันวาคม 2565 โรงแรมเซ็นจูรี กรุงเทพฯ	<ul style="list-style-type: none"> ■ การนำเสนอข้อมูล การปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวฯ
2	วันที่ 24 มกราคม 2566 โรงแรมลาгуน่า แกรนด์ โฮเทล แอนด์ สปา สงขลา จังหวัดสงขลา	<ul style="list-style-type: none"> ■ การอภิปราย ■ การสนทนากลุ่ม (จำแนกตามสังกัดและลักษณะการจัดการศึกษา)
3	วันที่ 21 มีนาคม 2566 โรงแรมศิริปันนา วิลล่า รีสอร์ท แอนด์ สปา เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	<ul style="list-style-type: none"> ■ การแสดงความคิดเห็นผ่านแบบสำรวจออนไลน์
4	วันที่ 27 เมษายน 2566 โรงแรมเซ็นทารา อุบล จังหวัดอุบลราชธานี	
5	วันที่ 30 พฤษภาคม 2566 โรงแรมคามิโอ แกรนด์ ระยอง จังหวัดระยอง	

4. ประเด็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

4.1 รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน : รายการค่าใช้จ่ายใดควรปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง อาทิ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมสื่อเทคโนโลยี และค่าใช้จ่ายประจำรายการใดควรแยกออกจากค่าจัดการเรียนการสอน อาทิ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าวัสดุการสอน ค่าจัดสอบ

4.2 วิธีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน : ค่าใช้จ่ายพื้นฐานควรจัดสรรหรือสนับสนุนอย่างไร และหน่วยงานใดควรทำหน้าที่บริหารจัดการรายจ่ายประจำ (สถานศึกษา ต้นสังกัด หรือหน่วยเบิกจ่าย)

4.3 กฎ ระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายหัว : กฎ ระเบียบใด ที่ควรปรับเปลี่ยนเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ การใช้เงินอุดหนุนรายหัว การหารายได้ของสถานศึกษา และการใช้เงินสะสม

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน (In-Cash) อาทิ งบประมาณ เงินทุนการศึกษา และทรัพยากรที่ไม่เป็นตัวเงิน (In-Kind) อาทิ บุคลากร วัสดุ สื่อ สถานที่ และองค์ความรู้

ความเพียงพอในการจัดสรรงบประมาณ หมายถึง งบประมาณ หรือทรัพยากรทางการศึกษาที่จัดสรรตามความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อเป็นการรับรองการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันของผู้เรียน และสถานศึกษามีศักยภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด

ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรเงินสมทบหรือสนับสนุนเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนและสถานศึกษาที่มีความจำเป็นสูงกว่าปกติทั่วไป เพื่อสร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณที่นำไปสู่เป้าหมายได้โดยใช้งบประมาณลดลงหรือเท่าเดิม (ผลผลิตหรือผลลัพธ์เพิ่มสูงขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม)

ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นพื้นฐาน หมายถึง ค่าใช้จ่ายสำหรับ 5 รายการหลักที่ได้รับสนับสนุนผ่านโครงการเรียนฟรี ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบ

นักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งรายการค่าใช้จ่าย
จำเป็นอื่น ๆ ที่ผู้เรียนและสถานศึกษาต้องได้รับการสนับสนุนเพื่อเป็น
หลักประกันในการเข้าถึงการศึกษาที่มีมาตรฐานได้อย่างเท่าเทียมกัน

ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นส่วนเพิ่ม หมายถึง ค่าใช้จ่าย
ตามต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากกรณีปกติทั่วไป อาทิ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของ
สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล และค่าใช้จ่ายในการจัด
หลักสูตรพิเศษสำหรับผู้เรียนพิการหรือไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย
 เป็นต้น

บทที่ 2

สภาพการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ในปัจจุบัน

การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา เป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มโอกาสและพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรัฐมีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และเป้าหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายการศึกษา ดังนี้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐด้านการศึกษา มาตรา 54 บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา

ในระดับต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยในรายงานฉบับนี้จะเน้นรายละเอียดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 บัญญัติว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา และกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ข้อ 1 ระบุว่า การศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ (1) การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (2) การศึกษาระดับประถมศึกษา และ (3) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยการศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นอีก 2 ระดับ คือ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ประเภทสามัญศึกษา และอาชีวศึกษา)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบจัดและสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการงบประมาณโดยมุ่งเน้นผลงาน รวมทั้งสามารถจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ดีขึ้นสำหรับผู้เรียน

ประเด็นท้าทายที่สำคัญในการจัดสรรทรัพยากร ได้แก่ ความเพียงพอ (Adequacy) ความเป็นธรรม (Fairness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งปัจจุบันรัฐจัดสรรทรัพยากรทั้งที่เป็นเงิน (In-Cash) และไม่เป็นเงิน (In-Kind) โดยพิจารณาจัดสรรจากความจำเป็น (Need-based Allocation) ดังนี้

(1) **การจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs)** มุ่งจัดสรรให้เพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนปกติทั่วไปทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาตามที่กฎหมาย/มาตรฐานกำหนดได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานในแบบเดียวกัน/เท่ากันสำหรับผู้เรียนหรือสถานศึกษาที่มีบริบทเหมือนกันเป็นการสร้างความเสมอภาคในแนวนอน (Horizontal Equity)

(2) **การจัดสรรงบประมาณสมทบตามความจำเป็นส่วนเพิ่ม (Additional Needs)** มุ่งจัดสรรเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม สำหรับผู้เรียน/โรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างจากทั่วไป ซึ่งส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน เนื่องจากมีภาระค่าใช้จ่ายหรือความจำเป็นสูงกว่าผู้เรียน/โรงเรียนทั่วไป ดังนั้น รัฐจำเป็นต้องสมทบหรือจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติม สำหรับผู้เรียนยากจน ด้อยโอกาส พิการ เพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทัดเทียมกับผู้เรียนปกติทั่วไป ซึ่งทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าเป็นการสร้างความเสมอภาคในแนวตั้ง (Vertical Equity) ทั้งนี้ รัฐอาจจัดสรรงบประมาณแบบเจาะจงหรือมีเงื่อนไข และวิเคราะห์ความจำเป็นของผู้เรียน/โรงเรียนจากตัวชี้วัดต่าง ๆ อาทิ สัดส่วนของนักเรียนยากจน สัดส่วนของนักเรียนที่มีสิทธิทานอาหารกลางวันโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือจ่ายในราคาต่ำ สัดส่วนของผู้เรียนที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก สัดส่วนของผู้เรียนพิการ ทูพพลภาพ หรือความแตกต่างของหลักสูตร เป็นต้น

สำหรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ปัจจุบันรัฐพิจารณาความจำเป็น (Needs) ของผู้เรียนและสถานศึกษา และจัดสรรในลักษณะของเงินอุดหนุนรายหัว (ตามจำนวนผู้เรียน) และแบบเหมาจ่าย (Lump Sum) ผ่านโครงการต่าง ๆ (ไม่รวมเงินเดือนบุคลากร) การจัดสรรที่สำคัญ สรุปดังนี้

■ การจัดสรรงบประมาณสำหรับความจำเป็นพื้นฐาน ปัจจุบันจัดสรรในลักษณะของเงินอุดหนุนรายหัว ผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการเรียนฟรี) สำหรับรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน 5 รายการ ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าหนังสือเรียน 3) ค่าอุปกรณ์การเรียน 4) ค่าเครื่องแบบนักเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งอัตราการอุดหนุนแตกต่างกันในแต่ละระดับการศึกษา

■ การจัดสรรงบประมาณสำหรับความจำเป็นส่วนเพิ่ม ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละสังกัด อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก รวมถึงเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน และเงินอุดหนุนค่าอาหารนักเรียนประจำพักนอนในถิ่นทุรกันดาร ห่างไกล เดินทางไม่สะดวก และไม่สามารถเดินทางไป-กลับได้

รายละเอียดสภาพการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาในปัจจุบันจะนำเสนอโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ตามลักษณะการจัดการศึกษา คือ **ตอนที่ 1** ภาพรวมการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน **ตอนที่ 2** สภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อจำกัดของการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน : กรณีการศึกษาในระบบ (สายสามัญศึกษา ทั้งรัฐและเอกชน) กรณีการศึกษาในระบบ (สายอาชีวศึกษา : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.) และกรณีการศึกษานอกระบบ และ **ตอนที่ 3** ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความไม่เพียงพอประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ตอนที่ 1

ภาพรวมการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา
สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน

ตอนที่ 1

ภาพรวมการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน

การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน รัฐสนับสนุนงบประมาณในหลากหลายโครงการ สำหรับรายงานฉบับนี้จะเน้นนำเสนอเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สนับสนุนรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน 5 รายการ ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าหนังสือเรียน 3) ค่าอุปกรณ์การเรียน 4) ค่าเครื่องแบบนักเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งรัฐสนับสนุนให้กับผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน ทุกสังกัดทั่วประเทศ รายละเอียด ดังนี้

รายการค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

5

รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ได้แก่

ค่าจัดการเรียนการสอน

ค่าหนังสือเรียน

ค่าอุปกรณ์การเรียน

ค่าเครื่องแบบนักเรียน

ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

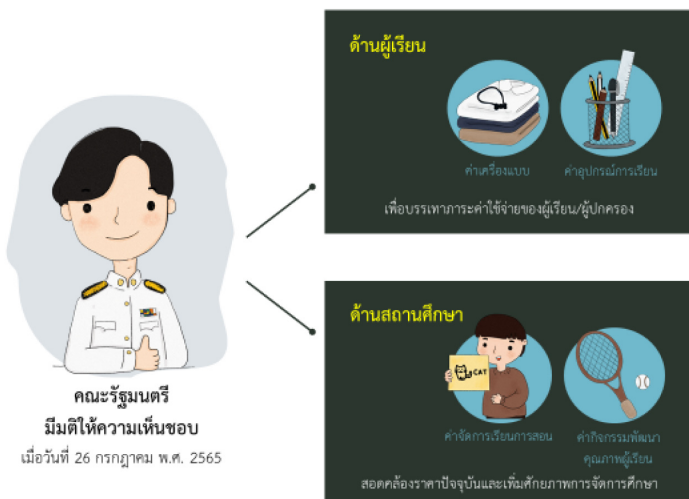
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐด้านการศึกษา โดยมาตรา 54 ระบุสาระสำคัญที่ให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10 วรรคหนึ่งว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 14 บัญญัติว่าบุคคล ครอบคลุม ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณีดังต่อไปนี้ (1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคล ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ (2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด (3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 28/2559 เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ได้ยืนยันแนวทางการจัดให้บุคคลได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และยกระดับจากการเป็นโครงการตามนโยบายของแต่ละรัฐบาลให้เป็นหน้าที่ของรัฐและมาตรการตามกฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันความยั่งยืน มั่นคง และเพื่อให้สามารถจัดงบประมาณสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 28/2559 ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยระบุในข้อ 2 ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดเตรียมการเพื่อจัดให้เด็กเล็กก่อนวัยเรียนได้รับการดูแล และพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ข้อ 3 ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ให้มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งที่ผ่านมาการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2549 อนุมัติให้ปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกระดับการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน โดยแบ่งการปรับเพิ่มเป็น 3 ปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553

- มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2552 ขออนุมัติตั้งงบประมาณเป็นรายปี เพื่อดำเนินงานสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นลำดับต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. 2565

- มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 อนุมัติหลักการปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวสำหรับผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะขั้นบันไดเป็นงบประมาณผูกพันต่อเนื่อง 4 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2569) เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้เรียน และเพิ่มศักยภาพสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 ดังกล่าวข้างต้น ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน ใน 4 รายการ คือ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าเครื่องแบบนักเรียน 3) ค่าอุปกรณ์การเรียน และ 4) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับค่านั่งสือเรียน มีการปรับอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้เสนอขอปรับในครั้งนี้ โดยครอบคลุมผู้เรียนทุกสังกัดในระดับก่อน ประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งมีแนวทางและวิธีการปรับอัตราเงินอุดหนุนฯ ดังนี้

แนวทางการปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว

ปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว **4** รายการ ได้แก่

ค่าจัดการเรียนการสอน

ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ค่าเครื่องแบบ

ค่าอุปกรณ์การเรียน

ค่าหนังสือ **ไม่ได้** เสนอปรับ
เนื่องจากการปรับอย่างต่อเนื่อง

ด้านผู้เรียน (ค่าอุปกรณ์การเรียนและค่าเครื่องแบบนักเรียน)

1) **ค่าอุปกรณ์การเรียน** ปรับตามผลการศึกษาค่าใช้จ่ายจริง สำหรับอุปกรณ์การเรียนพื้นฐาน อาทิ ดินสอ ปากกา ยางลบ ฯลฯ (อิงราคาขายร้านสหกรณ์โรงเรียน) โดยจัดให้ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบทุกคน ตั้งแต่ปีที่ 1 (พ.ศ.2566) และคงอัตราเดิมในปีต่อไป

2) **ค่าเครื่องแบบนักเรียน** ปรับตามผลการศึกษาค่าใช้จ่ายจริง เพื่อให้ผู้เรียนมีเครื่องแบบนักเรียนครบ 1 ชุด ประกอบด้วยเสื้อ กางเกง/กระโปรง (อิงราคาขายร้านสหกรณ์โรงเรียน) และเพิ่มเติมอีก 1 ชุด สำหรับผู้เรียนยากจน ที่ผู้ปกครองมีสิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

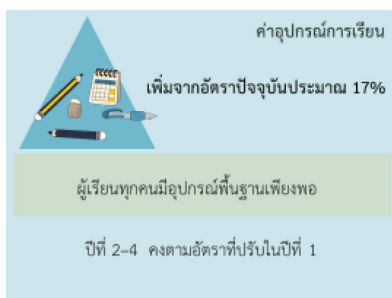

ปรับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

แบ่งเบาภาระรายจ่ายทางการศึกษาของผู้เรียน
ประมาณ 11 ล้านคน

ครอบคลุมผู้เรียนทุกคนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ ตั้งแต่ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและ ปวช.

ด้านสถานศึกษา (ค่าจัดการเรียนการสอนและค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน)

3) ค่าจัดการเรียนการสอน ปรับเพิ่มโดยอิงกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าไฟฟ้าต่อหน่วยและสัดส่วนรายจ่ายค่าไฟฟ้าของสถานศึกษา โดย ทยอยปรับเพิ่มอัตราแบบขั้นบันได สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนปกติทั่วไป ทั้งในระบบและนอกระบบ

4) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปรับเพิ่มโดยพิจารณาจาก ค่าเดินทาง (ความถี่ระยะทาง ค่ารถรับจ้าง และค่าน้ำมันเชื้อเพลิง) และ ค่าอาหาร (ราคาและจำนวนมื้ออาหาร) ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง จำแนกตามระดับการศึกษา โดย ทยอยปรับเพิ่มอัตราแบบขั้นบันได สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนปกติทั่วไป ทั้งในระบบและนอกระบบ

ทยอยปรับแบบฉบับโต ต่อเนื่อง 4 ปี
(ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2569)

เพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษา

ครอบคลุมผู้เรียนทุกคนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ
ตั้งแต่ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและ ปวช.

ค่าจัดการเรียนการสอน

- ปีที่ 1 เพิ่มประมาณร้อยละ 2 จากอัตราปัจจุบัน
- ปีที่ 2 เพิ่มประมาณร้อยละ 8 จากอัตราปัจจุบัน
- ปีที่ 3 เพิ่มประมาณร้อยละ 16 จากอัตราปัจจุบัน
- ปีที่ 4 เพิ่มประมาณร้อยละ 20 จากอัตราปัจจุบัน

สถานศึกษาได้รับอุดหนุนค่าไฟฟ้าเพียงพอ
สามารถใช้เงินอุดหนุนเพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างแท้จริง

ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- ปีที่ 1 เพิ่มประมาณร้อยละ 2 จากอัตราปัจจุบัน
- ปีที่ 2 เพิ่มประมาณร้อยละ 8 จากอัตราปัจจุบัน
- ปีที่ 3 เพิ่มประมาณร้อยละ 16 จากอัตราปัจจุบัน
- ปีที่ 4 เพิ่มประมาณร้อยละ 30 จากอัตราปัจจุบัน

สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ อัตรารเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2569 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่
26 กรกฎาคม 2565 ดังกล่าวข้างต้น ปรากฏรายละเอียดตามภาคผนวก 1

2. แนวทางการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามจำนวนผู้เรียน (รายหัว) โดยมีอัตราอุดหนุนที่แตกต่างกันในแต่ละระดับการศึกษา ทั้งนี้รายละเอียดอัตราเงินที่สนับสนุนผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือที่เรียกว่า “อัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวฯ” สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2569 ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 กรกฎาคม 2565 ปรากฏในภาคผนวก 1 โดยหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีสิทธิ์ได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวฯ ดังกล่าว จะจัดทำคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปี จากการประมาณการจำนวนผู้เรียน เนื่องจากต้องดำเนินการจัดทำคำขอล่วงหน้า 1 ปีงบประมาณ จึงยังไม่ทราบจำนวนผู้เรียนที่แน่ชัด และในการโอนงบประมาณจากต้นสังกัดไปให้กับสถานศึกษา จัดสรรตามจำนวนนักเรียนที่ได้รับการยืนยันข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเรียบร้อยแล้ว และต้นสังกัดจะแจ้งแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นกรอบในการพิจารณาบริหารจัดการและใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ของแต่ละรายการต่อไป ทั้งนี้ หน่วยงานจะมีแนวทางการดำเนินการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของตนเอง โดยมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันเล็กน้อย รายงานฉบับนี้นำเสนอเฉพาะตัวอย่างแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งโดยทั่วไป สพฐ.

จะแจ้งแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นกรอบการดำเนินงานในการใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ในแต่ละปีงบประมาณ รายละเอียดดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย : ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เริ่มตั้งแต่อายุ 3 ปี แต่ไม่เกินอายุ 20 ปี ตามข้อมูลที่รายงานเข้าสู่ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (Data Management Center : DMC) ครอบคลุมผู้เรียนทั่วไป ผู้เรียนการศึกษาพิเศษ การศึกษาสงเคราะห์ และเด็กที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร หรือไม่มีสัญชาติไทยซึ่งอาศัยในประเทศไทยและเข้ารับการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย เด็กที่ไม่มีหลักฐานตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร เด็กที่ไม่มี ทร.13 (เด็กต่างด้าวที่ไม่มีสัญชาติไทยและไม่อยู่ในทะเบียนกลาง ใช้รหัสนำหน้าด้วย G โดยได้รับรหัสประจำตัวจากกระทรวงมหาดไทยแล้ว) เด็กที่มี ทร.13 รวมทั้งเด็กต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และมีหลักฐานแสดงตัวตน

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ก่อนประถมศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย
(สายสามัญและอาชีวศึกษา (ปวช.))

สถานศึกษา

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนอกกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการจัดการศึกษาโดยครอบครัวและสถานประกอบการ

2) แนวทางการดำเนินงาน จำแนกตามรายการที่ได้รับอุดหนุน ซึ่งแต่ละรายการมีการกำหนดอัตราที่แตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น ดังนี้

2.1 ค่าจัดการเรียนการสอน สามารถใช้ใน 3 ประเภทงบรายจ่าย คือ งบบุคลากร (ค่าจ้างชั่วคราว) งบดำเนินงาน (ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ และค่าสาธารณูปโภค) และงบลงทุน (ค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ทั้งนี้ กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) หรือโรคอุบัติใหม่ หรือสถานการณ์ที่สถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามปกติได้ สถานศึกษาสามารถนำเงินอุดหนุนรายการนี้ไปใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของครูได้ อาทิ การเช่า การซื้อ ค่าใช้จ่ายในการจัดหาซอฟต์แวร์สำหรับการสื่อสารทางไกล ค่าใช้จ่ายในการติดตามและเยี่ยมบ้านนักเรียน ค่าใช้จ่ายในการจัดหาอินเทอร์เน็ตหรือชั่วโมงอินเทอร์เน็ตสำหรับนักเรียน

2.2 ค่าหนังสือเรียน มีการกำหนดลักษณะของหนังสือที่ใช้ในแต่ละระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา : เป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ ระดับชั้นอนุบาลที่สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ระดับประถมศึกษา : เป็นหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน รายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) และแบบฝึกหัดในรายวิชาพื้นฐาน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มิเพื่อเสริมทักษะที่จำเป็นแก่นักเรียนเฉพาะระดับประถมศึกษาเท่านั้น ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

การคัดเลือกหนังสือเรียน ให้ครูผู้สอนเป็นผู้คัดเลือก โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนชุมชน และผู้แทนนักเรียน รวมทั้งความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ กรณีที่ได้รับแจ้งจัดสรรงบประมาณยังไม่ครบตามวงเงินงบประมาณค่าหนังสือเรียน ให้สถานศึกษา ยืมเงินจากงบเงินอุดหนุน รายการค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมาใช้ เป็นลำดับแรกก่อน หากยังไม่พอให้ยืมเงินจากรายการค่าจัดการเรียน การสอนเป็นลำดับถัดไป และเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมครบ จำนวนนักเรียนแล้ว ให้ส่งใช้คืนรายการเดิม โดยงบประมาณในการจัดซื้อ หนังสือเรียนและแบบฝึกหัดสามารถถ่วงจ่ายระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นได้

2.3 ค่าอุปกรณ์การเรียน โดยหมายถึงอุปกรณ์การเรียน ที่จำเป็นและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อาทิ สีเทียน สีน้ำ ดินน้ำมัน ไร้วาสพิษ กระดาษ สมุด ดินสอ ปากกา ยางลบ ไม้บรรทัด กระเป๋านักเรียน อินเทอร์เน็ตซิมเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และวัสดุ อุปกรณ์สำหรับนักเรียนพิการ ซึ่งมีอัตราการอุดหนุนที่แตกต่างกันในแต่ละ ระดับการศึกษา โดยผู้ประกอบการหรือผู้เรียนสามารถถ่วงจ่ายระหว่างอุปกรณ์ การเรียนและเครื่องแบบนักเรียนได้

2.4 ค่าเครื่องแบบนักเรียน โดยเครื่องแบบนักเรียน ประกอบด้วย เสื้อ กางเกง กระโปรง ทั้งนี้ ผู้ปกครองหรือนักเรียนสามารถถ่วงจ่ายระหว่าง เครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียนได้ กรณีนักเรียนมีชุดนักเรียน เพียงพอแล้ว สามารถซื้อเข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า ชุดลูกเสือ/เนตรนารี/ ยุวกาชาด/ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ชุดกีฬา ชุดฝึกงาน ชุดประจำท้องถิ่น และ อุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นได้

2.5 ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมกิจกรรมหลักในการดำเนินงาน คือ กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม/ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนทางไกลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ทั้งนี้ สำหรับกรณีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละปีงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะแจ้งแนวทางการดำเนินการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปี เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน อาทิ การจัดสรรเงินอุดหนุนฯ แบ่งเป็น 2 ภาคเรียน โดยจัดสรรภาคเรียนละ 2 ครั้ง

ภาคเรียนที่ 1 ครั้งที่ 1 จัดสรรให้ 5 รายการ จำนวนร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด ที่โรงเรียนรายงาน ณ วันที่ 10 มิถุนายน ของทุกปี เนื่องจากยังไม่ทราบข้อมูลจำนวนนักเรียนที่แท้จริง การจัดสรรครั้งที่ 2 เมื่อสถานศึกษารายงานและยืนยันข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของภาคเรียนที่ 1 แล้ว จึงจัดสรรเพิ่มเติมให้ครบ ร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนปัจจุบันและภาคเรียนที่ 2 จัดสรรให้ 3 รายการ ครั้งที่ 1 จัดสรรงบประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนในสังกัดทุกคน ครั้งที่ 2 จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้ครบ ร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนที่มีตัวตนในสถานศึกษา หลังจากสถานศึกษารายงาน และยืนยันข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน ของทุกปี

ตอนที่ 2

สภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อจำกัด
ของการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา
สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีการศึกษาในระบบ
(สายสามัญศึกษา ทั้งรัฐและเอกชน)

ตอนที่ 2

สภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อจำกัด ของการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2.1 กรณีการศึกษาในระบบ (สายสามัญศึกษา ทั้งรัฐและเอกชน)

การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีการศึกษาในระบบ (สายสามัญศึกษา ทั้งรัฐและเอกชน) นำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรม การดำเนินงานที่ผ่านมา และผลการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในระบบการศึกษา สายสามัญศึกษา ทั้งสังกัดรัฐและเอกชน โดยนำเสนอการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา แบ่งตามสังกัดของสถานศึกษา 3 สังกัด คือ 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ 3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

1) การจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(สพฐ.) รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาภายใต้ สพฐ. ทั้งสถานศึกษาที่จัดการสอนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

1. บริบท/สภาพปัจจุบัน

1.1 กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และกำหนดแนวทางการดำเนินงานผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงระเบียบและประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด สพฐ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การระดมทรัพยากรของสถานศึกษา สังกัด สพฐ.

1.2 จำนวนสถานศึกษา และจำนวนผู้เรียน

สพฐ. มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 29,443 แห่ง โดยจำแนกสถานศึกษาเป็น 4 ประเภท คือ 1) โรงเรียนปกติ จำนวน 29,265 แห่ง 2) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 52 แห่ง 3) โรงเรียนการศึกษาพิเศษ จำนวน 49 แห่ง และ 4) ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 77 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

2. ความเห็นและข้อเสนอเบื้องต้น

ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาและการประชุมเรื่อง “แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ” จำนวน 5 ครั้ง ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 4 ภูมิภาค ผู้เข้าร่วมประชุมในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงาน และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา (สพป.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) รวมทั้งผู้บริหารและครูจากโรงเรียนสังกัด สพป.และ สพม.ในจังหวัดที่เป็นพื้นที่ตัวแทนของแต่ละภูมิภาค ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1) รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน

1.1 รายการค่าใช้จ่ายที่ควรปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับ/สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

1.1.1 ปัจจุบันรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานได้รับสนับสนุน 5 รายการ ซึ่งพบว่างบประมาณที่จัดสรรในแต่ละปียังไม่เพียงพอโดยเฉพาะการบริหารจัดการ ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าควรเพิ่มรายการสนับสนุนนอกเหนือจาก 5 รายการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษา อาทิ “ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา” สำหรับสถานศึกษา ซึ่งเป็นคนละส่วนกับค่าอุปกรณ์การเรียนที่อุดหนุนให้กับผู้เรียน “ค่าบริหารจัดการในกรณีฉุกเฉิน” โดยอุดหนุนในลักษณะงบประมาณส่วนกลางสำหรับให้โรงเรียนใช้บริหารจัดการในกรณีฉุกเฉิน อาทิ ค่าซ่อมแซมอาคารเรียน ซึ่งปัจจุบันการเบิกจ่ายใช้เวลานาน ผู้บริหาร/ครูจำเป็นต้องสำรองเงินส่วนตัวไปก่อน “ค่าสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้” เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาหาความรู้ของครูและผู้เรียนผ่านช่องทาง

ต่าง ๆ ที่หลากหลาย อาทิ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สนับสนุนค่า Package Internet ค่าใช้จ่ายในการหาความรู้จาก Platforms การเรียนรู้ต่าง ๆ (YouTube เว็บไซต์) และ “ค่าบริการส่วนกลาง” เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการในภาพรวมของสถานศึกษา โดยอาจจัดสรรตามขนาดโรงเรียน และคำนวณอัตราอุดหนุนที่เป็นค่าใช้จ่ายขั้นต่ำจากค่าใช้จ่ายรายปีย้อนหลังของสถานศึกษาแต่ละขนาด

1.1.2 ค่าสาธารณูปโภค โดยเฉพาะค่าไฟฟ้า เป็นรายการที่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวฯ รายการค่าจัดการเรียนการสอนมาจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่มีสัดส่วนกว่าครึ่งของเงินที่ได้รับอุดหนุนค่าจัดการเรียนการสอนทั้งหมด ส่งผลต้องงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จึงเสนอให้จัดสรรค่าสาธารณูปโภคให้กับสถานศึกษาตามค่าใช้จ่ายจริง โดยแยกออกจากค่าจัดการเรียนการสอน และปรับค่าไฟฟ้าผันแปร หรือค่า FT เป็นอัตราพิเศษสำหรับสถานศึกษา เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาจ่ายในอัตราเดียวกับครัวเรือน นอกจากนี้ ควรมีการแบ่งสัดส่วนการจ่ายค่าไฟฟ้าของสถานศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สถานศึกษารับผิดชอบ และส่วนที่หน่วยงานส่วนกลางช่วยสมทบ

1.1.3 ค่าหนังสือเรียน ควรปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนและปรับหลักเกณฑ์ให้สามารถจัดซื้อเป็น e-book หรือ tablet ได้ เนื่องจากปัจจุบันองค์ความรู้ต่าง ๆ มีอยู่อย่างแพร่หลายในรูปแบบสื่อดิจิทัล โดยอาจนำร่องในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่ผู้เรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงกว่าระดับชั้นอื่น ๆ รวมทั้งควรเน้นเรื่องคุณภาพของหนังสือเรียน และการปรับหลักเกณฑ์แนวทางการจัดซื้อหนังสือเรียนที่ปัจจุบันสถานศึกษาต้องซื้อตามที่กำหนด ให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้สถานศึกษาสามารถพิจารณาจัดซื้อหนังสือเรียนตามที่ต้องการได้

ทั้งตามความต้องการจำเป็นและตามบริบทพื้นที่ เช่น ภาคเหนือที่มีผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์

1.1.4 ค่าเครื่องแบบนักเรียน ทั้งนี้ ความจำเป็นของการอุดหนุนรายการค่าเครื่องแบบ มีความเห็นที่ต่างกันเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ควรอุดหนุนรายการค่าเครื่องแบบดังเช่นปัจจุบัน โดยกำหนดให้มีความยืดหยุ่นให้สามารถซื้อชุดอื่นตามความจำเป็นได้ อาทิ ชุดลูกเสือ-เนตรนารี ชุดพละ หรือชุดพื้นเมืองประจำถิ่น และ 2) ไม่ควรอุดหนุนรายการค่าเครื่องแบบ โดยอาจให้ผู้เรียนสามารถแต่งชุดไปรเวทมาโรงเรียนได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเครื่องแบบ อย่างไรก็ตามมีผู้ที่เห็นต่างว่าการแต่งชุดไปรเวทอาจเพิ่มภาระที่ต้องซื้อชุดไปรเวทและเพิ่มค่าใช้จ่ายเนื่องจากค่านิยมของผู้เรียนที่ไม่ต้องการใส่ชุดซ้ำกัน หรือติดกับแบรนด์เนม

1.1.5 ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีข้อจำกัดที่ต้องใช้ตามกิจกรรมที่กำหนด ควรมีความชัดเจนและยืดหยุ่น เพิ่มทางเลือกในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามบริบทความต้องการของแต่ละสถานศึกษา อาทิ กิจกรรมที่สร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งควรเพิ่มเติมรายละเอียดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการซ่อมอุปกรณ์ IT เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการเงินจำนวนดังกล่าวได้ตามความต้องการที่แท้จริง

1.1.6 ควรมีการอุดหนุนค่าศึกษาองค์ความรู้/หลักสูตรที่หลากหลาย โดยอุดหนุนในลักษณะ “คู่มือการศึกษา” ที่ให้นักเรียนได้ใช้ตามความสนใจ เป็นรายหัวและมีระบบการประเมินติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรแยก “ค่าสาธารณูปโภค” โดยเฉพาะ “ค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา” และ “ค่าจ้างบุคลากร” (ครูจ้างสอน/ภารโรง) ออกจากค่าจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำเงินอุดหนุนจำนวน

ดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ โดยอุดหนุนแบบเหมาจ่ายตามขนาดโรงเรียน

2) วิธีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน

2.1 ค่าใช้จ่ายพื้นฐานควรจัดสรร/สนับสนุน ตามความเหมาะสมกับลักษณะของแต่ละรายการ เนื่องจากปัจจุบันการอุดหนุนในลักษณะรายหัวตามจำนวนผู้เรียนในปัจจุบัน ไม่เพียงพอสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่จะใช้ในการบริหารจัดการ จึงควรสนับสนุน ดังนี้

2.1.1 เหมาจ่าย : ค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าจ้างบุคลากร และค่าสาธารณูปโภค

2.1.2 รายหัว : ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบนักเรียน

2.2 การปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการรายจ่ายประจำ ที่ประชุมมีความเห็นแตกต่างกัน แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ 1) สถานศึกษาควรเป็นหน่วยเบิกจ่าย เพื่อสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัว ทั้งนี้อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า สถานศึกษาต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลแบบเต็มรูปแบบรวมทั้งขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านบุคลากรของสถานศึกษาที่อาจมีความพร้อมแตกต่างกัน และ 2) ต้นสังกัดควรเป็นหน่วยเบิกจ่าย โดยในส่วนพื้นที่ให้อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3) กฎ/ระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายหัวฯ

3.1 สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณ ปัจจุบันสถานศึกษาได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนฯ 2 ครั้ง แบ่งเป็นครั้งที่ 1 ร้อยละ 70 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 30 ซึ่งเหตุผลในการสนับสนุนดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากจำนวนผู้เรียนที่อาจไม่ชัดเจนในขั้นตอนการเสนอของงบประมาณ โดยจำนวนผู้เรียนอาจเพิ่ม/ลดอีกเล็กน้อยจากการประมาณการ แต่สถานศึกษาจำเป็นต้องจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวในบางรายการเต็มจำนวน ร้อยละ 100 จึงทำให้

ต้องบริหารจัดการเงินส่วนที่ยังไม่ได้รับโอนครั้งที่ 2 ในทุกปีงบประมาณ จึงอาจพิจารณาทางเลือกในการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม อาทิ การจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาเต็มจำนวนตั้งแต่ครั้งที่ 1 หรืออย่างน้อยร้อยละ 90 เพื่อให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการเงินของสถานศึกษา หรือแบ่งจัดสรรเป็นงวดในลักษณะเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนที่สถานศึกษารายงาน

3.2 ยกเลิกการเรียกเก็บใบเสร็จรับเงินจากผู้ปกครองกรณี ค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน เนื่องจากเป็นภาระให้กับทั้ง ผู้ปกครองและโรงเรียน อาจโอนเข้าบัญชีผู้ปกครองโดยตรง และชี้แจง วัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินจำนวนดังกล่าว

4) ประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4.1 การหารายได้ของสถานศึกษาจากที่ราชพัสดุ ควรมีการชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันให้กับสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันพบว่าบางสถานศึกษาสามารถหารายได้จากที่ดินราชพัสดุดังกล่าวได้ แต่บางสถานศึกษายังไม่กล้าที่จะดำเนินการ เนื่องจากไม่แน่ใจเรื่อง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องว่าสามารถดำเนินการได้หรือไม่

4.2 การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อลดภาระค่าไฟฟ้า มีบางสถานศึกษาดำเนินการแล้ว สามารถลดสัดส่วนค่าไฟฟ้าได้เป็นอย่างดี แต่ประเด็นที่ควรคำนึงถึงคือ ภาระงบประมาณในการซ่อมบำรุงซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง

4.3 ควรทบทวนสัดส่วนการอุดหนุนงบประมาณรายหัวฯ ในแต่ละระดับการศึกษาเนื่องจากปัจจุบันอัตราเงินอุดหนุนฯ จะสูงขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นการอุดหนุนในลักษณะปิรามิดหัวกลับ ทั้งนี้ ควรอุดหนุนในลักษณะปิรามิดหัวตั้ง โดยให้ความสำคัญกับระดับก่อน ประถมศึกษาเป็นลำดับแรกเนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สำคัญ ซึ่งจำเป็นต้อง

ได้รับการดูแลและพัฒนาให้พร้อมรับการศึกษา และเรียนรู้ในช่วงวัยอย่างเต็มศักยภาพ

4.4 การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ควรประเมินจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ต่างกัน โดยเด็กในเมืองอาจคาดหวังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนเด็กในพื้นที่สูง/พื้นที่เกาะ อาจคาดหวังการจัดการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงควรจัดให้ผู้เรียนได้รับสิ่งที่ต้องการจำเป็นตามบริบทที่แตกต่างกัน

4.5 ควรเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจสำหรับครู โดยเฉพาะการพิจารณาอุดหนุนเพิ่มเติมตามความยากลำบากในการปฏิบัติงาน อาทิ การประเมินผลการปฏิบัติราชการโดยเฉพาะครูที่สอนในพื้นที่ทุรกันดาร ค่าตอบแทนการสอนเสริม

4.6 ควรปรับปรุง ระเบียบในการจัดซื้อสื่อให้เป็นอำนาจของสถานศึกษาที่สามารถกำหนดรายละเอียดที่ต้องการที่เหมาะสมตามการใช้งานได้เอง เนื่องจากปัจจุบันอยู่ในอำนาจของเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ได้รับสื่อที่ไม่ตรงกับความต้องการ และการดำเนินการล่าช้า

4.7 ค่าอาหารกลางวัน ควรปรับเพิ่มให้ถึงผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส และสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความยากลำบากและตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล

2) การจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา ภายใต้สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนราชการที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับการศึกษา คือ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีภารกิจในการบริหารการศึกษาและพัฒนาศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา

ตามอัยยาศัย โดยมีสถานศึกษาในระดับพื้นที่ที่จัดการศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

1. บริบท/สภาพปัจจุบัน

1.1 กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย

การดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยึดตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติตามแนวทางประมาณการรับและจัดทำงบประมาณรายจ่ายรองรับเงินอุดหนุนทั่วไปด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการประกาศใช้เป็นรายปีงบประมาณ ซึ่งประกอบด้วย เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารเสริม (นม) เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารกลางวัน เงินอุดหนุนสำหรับส่งเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น เงินอุดหนุนสำหรับส่งเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น (ค่าปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน) เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการบริหารสนามกีฬาถ้ำไอนเงิน เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เงินอุดหนุนโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการศึกษาลักษณะพิเศษ (โรงเรียนกีฬา) รายละเอียดตามภาคผนวก 3

1.2 จำนวนสถานศึกษา และจำนวนผู้เรียน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดรูปแบบและอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก 4 ประเภท คือ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล 3) องค์การบริหารส่วนตำบล และ 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) ซึ่งจากข้อมูลปี 2567 มี อปท.ที่จัดการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 7,850 แห่ง ประกอบด้วย อปท.ที่มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 1,734 แห่ง และ อปท.ที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 6,486 แห่ง ซึ่งรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 18,696 แห่ง

ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อปท.รวมทั้งสิ้น

7,850 แห่ง

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง

2. เทศบาล

2,472 แห่ง

- เทศบาลนคร 30 แห่ง
- เทศบาลเมือง 195 แห่ง
- เทศบาลตำบล 2,247 แห่ง

3. องค์การบริหารส่วนตำบล 5,300 แห่ง

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) 2 แห่ง

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2563 (ข้อมูล ณ วันที่ 9 กันยายน 2563)

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ข้อมูล ณ ส.ค. ๖๓

ที่มา : อปท. (ข้อมูล ณ วันที่ 7 ส.ค. 63)

ระดับ	จำนวน (คน)
ก่อนประถมศึกษา (รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)	869,854
ประถมศึกษา	316,162
มัธยมศึกษาตอนต้น	167,604
มัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญ)	76,002
มัธยมศึกษาตอนปลาย (อาชีวศึกษา-ปวช)	3,226
อุดมศึกษา (ปวส./ป.ตรี/ป.โท)	467
รวม	1,433,315

2. ความเห็น และข้อเสนอเบื้องต้น

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและการประชุมเรื่อง “แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ” จำนวน 5 ครั้ง ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ 4 ภูมิภาค ผู้เข้าร่วมประชุมในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงาน ครู และเจ้าหน้าที่จากโรงเรียนในจังหวัดที่เป็นพื้นที่ตัวแทน

ของแต่ละภูมิภาค ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปลงสาระสำคัญ ดังนี้

1) รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน

ภาพรวมพบว่าค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบ ควรมีการปรับเปลี่ยนให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง และราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น โดยมีรายละเอียดข้อคิดเห็นดังนี้

1.1 การปรับรายการค่าใช้จ่ายตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง อาทิ E-book โปรแกรมสื่อเทคโนโลยี ฯลฯ รวมทั้งควรสนับสนุนงบประมาณด้านอุปกรณ์ ICT เพิ่มเติมจากค่าหนังสือเรียน ที่ปัจจุบันโรงเรียนมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มาสนับสนุนการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น โดยค่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถใช้งบประมาณค่าหนังสือเรียนมาจัดซื้อได้ เนื่องจากงบประมาณค่าหนังสือเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อหนังสือในแต่ละปี

1.2 รายการค่าใช้จ่ายประจำของสถานศึกษา อาทิ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าวัสดุการสอน สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งงบประมาณที่สนับสนุนประจำของแต่ละท้องถิ่นจะได้รับไม่เท่ากัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณและนโยบายการบริหารของแต่ละหน่วยงาน โดยส่วนใหญ่ผู้บริหารหน่วยงานจะเป็นผู้กำหนดสัดส่วนของงบประมาณในแต่ละด้านเพื่อให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งนอกจากได้รับอุดหนุนจากต้นสังกัดแล้ว สถานศึกษายังได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนอื่น อาทิ ผู้ปกครอง ชุมชน จึงทำให้งบประมาณที่ได้รับเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 รายการค่าใช้จ่ายที่ให้กับผู้ปกครอง/ผู้เรียน ได้แก่ ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่าอุปกรณ์การเรียน ไม่มีนโยบายการเบิกจ่ายเงินจากรัฐให้กับผู้ปกครองโดยตรง โดยรัฐจะโอนเงินงบประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อโอนให้สถานศึกษา ซึ่งมีบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการรับเงินแทนผู้ปกครอง จึงเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่นอกจากงานสอนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งควรยกเลิกการเรียกเก็บใบเสร็จรับเงินค่าเครื่องแบบ และค่าอุปกรณ์การเรียนจากผู้ปกครอง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้าของแต่ละครอบครัว นอกจากนี้ การใช้ใบเสร็จรับเงินในค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ควรสามารถส่งใบเสร็จในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แทนได้

1.4 สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับเงินสนับสนุนในการบริหารจัดการจาก 3 ส่วน ได้แก่ เงินสนับสนุนจากรัฐบาล เงินสนับสนุนจากรายได้ของท้องถิ่น (อบจ. อบต. เทศบาล) และเงินสนับสนุนจากรายได้อื่น เช่น เงินบริจาค เงินกองทุน โดยหน่วยงานต้นสังกัดทำหน้าที่บริหารจัดการค่าสาธารณูปโภคให้กับสถานศึกษาตามค่าใช้จ่ายจริงโดยใช้งบประมาณจากรายได้ของท้องถิ่น อาทิ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ส่วนกรณีการซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้าง อาคาร ห้องน้ำหรือหอสร้างอาคารเรียนต้นสังกัดจะจัดสรรงบประมาณและดำเนินการสนับสนุนให้กับสถานศึกษาตามที่ร้องขอ

1.5 วิธีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานควรแยกเป็น 2 ส่วน คือ รายการที่ควรสนับสนุนแบบรายหัวตามจำนวนผู้เรียน อาทิ ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าหนังสือเรียน ซึ่งเป็นการจัดสรรที่เหมาะสมแต่ควรเพิ่มอัตราการอุดหนุนให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และรายการค่าจ้างครูและบุคลากรทางการศึกษาควรสนับสนุนแบบเหมาจ่าย โดยมีเทศบาล/อบจ./อบต. เป็นผู้ดำเนินการจัดจ้าง

1.6 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีการอุดหนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวฯ ที่รัฐสนับสนุนให้กับผู้เรียนในสังกัด ซึ่งเป็นการอุดหนุนเพิ่มเติมต่างจากสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ อาทิ

- ค่าอาหารกลางวัน สมทบเพิ่ม คนละ 4 บาทต่อคน/200 วัน

- ค่าอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 คนละ 25 บาทต่อคน/200 วัน

- ค่าอาหารเช้า สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 6 คนละ 15 บาทต่อคน/200 วัน

- ค่าชุดลูกเสือ ยุวกาชาด สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 6 ชุดละ 450 บาทต่อคน

- ค่าประกันอุบัติเหตุ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 6 คนละ 150 บาทต่อคน/ปีการศึกษา

- ค่าวัสดุ เครื่องใช้ส่วนตัว คนละ 300 บาท

- ค่าเครื่องหมายลูกเสือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 2 อันอันละ 6 บาท ต่อคน/ปีการศึกษา

- ค่าเครื่องหมายสัญลักษณ์สถานศึกษา คนละ 2 อันอันละ 7 บาท ต่อคน/ปีการศึกษา

2) กฎ/ระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายหัวฯ

2.1 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีกฎระเบียบว่าด้วยเรื่องการรับเงินและการจ่ายเงินเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาที่แตกต่างจากกฎระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยสามารถจัดสรรได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนในสังกัดและเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ แต่บางระเบียบอาจมีข้อจำกัดในการปฏิบัติ อาทิ ระเบียบการจ้างครูต่างชาติ อำนวยในการบริหารจัดการงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียน

2.2 สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ได้โดยตรง โดยมีการเสนอเรื่องจัดซื้อไปยังต้นสังกัดในจังหวัด อาทิ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการจัดซื้อส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการใช้งาน ทั้งนี้ การจัดซื้อจัดจ้างต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยเป็นไปตามแผนการดำเนินงานในแต่ละปีที่ได้ขออนุมัติไว้ ยกเว้นแต่การจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่ได้เป็นไปตามแผนจะต้องดำเนินการขออนุมัติแผนการดำเนินงานเพิ่มเติมไปยังหน่วยงานต้นสังกัดใหม่ และดำเนินการกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างอีกครั้งตามระเบียบ ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า

2.3 โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีสถานะเป็นนิติบุคคลและสามารถบริหารจัดการงบประมาณและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ

3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.1 การจัดซื้ออาหารเสริม (นม) ควรยกเลิให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้ออาหารเสริม (นม) และแจกจ่ายไปยังหน่วยงานด้านการศึกษาอื่น ๆ แต่เพียงหน่วยงานเดียว โดยควรให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการจัดซื้อได้เอง เพื่อแก้ปัญหาการได้รับอาหารเสริม (นม) ที่ล่าช้าและไม่ครบตามจำนวนของผู้เรียน รวมทั้งสามารถควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นมได้

3.2 ควรมอบอำนาจให้กับสถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ได้โดยตรงและไม่จำกัดวงเงินในการจัดซื้อเพื่อสะดวกรวดเร็วสามารถตอบสนองต่อความต้องการใช้งานและแก้ไขปัญหาได้ทันที่

3) การจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา กรณีการจัดการศึกษาเอกชน ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน

การจัดการศึกษาเอกชนมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา ซึ่งรัฐเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะ “ผู้จัดการศึกษา” และ “ผู้สนับสนุนการศึกษา” ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและตามความจำเป็นที่ต้องพัฒนาประเทศ ทดแทนส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งยังมีบทบาทในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสในสังคม และกลุ่มเป้าหมาย พิเศษต่าง ๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา

1. บริบท/สภาพปัจจุบัน

1.1 กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย

ปัจจุบันภาคเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรา 43 และมาตรา 45 นอกจากนี้ มาตรา 12 ยังเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นนอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ บุคคล ครอบครัวยุ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน

ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม รัฐเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมลงทุนเพื่อการศึกษาทั้งในฐานะ
ผู้จัดและผู้สนับสนุนการศึกษา โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 58(2) “ให้บุคคล
ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน
องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ
สถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา
และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและ
ความจำเป็น” และบัญญัติแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ
เอกชน อาทิ มาตรา 43 “การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มี
ความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมิน
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ” มาตรา 45
“ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
ตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจน
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา” และมาตรา 46
“รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี
และสิทธิประโยชน์อย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษา
เอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ
ให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้”

ปัจจุบันการจัดการศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ประเภทสามัญศึกษา ในลักษณะของ “โรงเรียน” ดำเนินการตามพระราช
บัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด/ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) นิยาม “โรงเรียนเอกชน”

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 4 บัญญัติว่า “โรงเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนในระบบหรือโรงเรียนนอกระบบ ที่มีใช่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และนิยาม “โรงเรียนในระบบ” ว่าหมายถึง “โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน” สำหรับ “โรงเรียนนอกระบบ” ได้มีการปรับนิยามในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 3 โดยให้หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา และให้หมายความรวมถึงศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และสถาบันศึกษาปอเนาะ

2) การกำหนดค่าธรรมเนียม

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 32 บัญญัติว่า การกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนในระบบให้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ค่าตอบแทนครูที่มีความรู้และความสามารถที่ดี และค่าใช้จ่ายอื่น ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายในการขยายกิจการและผลตอบแทน ทั้งนี้ ผลตอบแทนตามวรรคหนึ่งต้องไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการกำหนด นอกจากนี้ ค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าธรรมเนียมอื่นตามวรรคหนึ่งให้ประกาศไว้ในที่เปิดเผยในโรงเรียนในระบบและโรงเรียนในระบบจะเรียกเก็บเงินอื่นใดจากผู้ปกครองหรือนักเรียนนอกจากที่กำหนดตามวรรคหนึ่งไม่ได้

นอกจากนี้ มาตรา 35 บัญญัติว่า โรงเรียนในระบบใด ไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาหรือเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา ต่ำกว่าอัตราที่พึงเรียกเก็บตามที่คำนวณได้ตามมาตรา 32 เพราะเหตุ เป็นโรงเรียนการกุศลหรือเพื่อให้ผู้ยากไร้ได้รับการศึกษา ให้กระทรวง ศึกษาธิการอุดหนุนทางการเงินและให้ความช่วยเหลือด้านอื่นเพื่อให้ โรงเรียนในระบบดังกล่าวสามารถดำเนินการต่อไปได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนด

3) การอุดหนุนและส่งเสริม

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 48 บัญญัติว่า รัฐพึงให้การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนในระบบนอกเหนือจาก เงินอุดหนุนตามมาตรา 35 ได้ตามที่คณะกรรมการเสนอแนะ โดยเฉพาะ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) จัดบุคลากรทางการศึกษาพร้อมทั้งค่าตอบแทน บุคลากรดังกล่าวให้ในกรณีขาดแคลนหรือในกรณีมุ่งเน้นวิชาการด้านใด ด้านหนึ่ง

(2) จัดครูพร้อมทั้งค่าตอบแทนครูให้ รวมทั้งจัดหา อุปกรณ์การศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่น ทางการศึกษา สำหรับนักเรียนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถ

(3) ลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภท ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎหมายว่า ด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

(4) ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินที่ได้รับจาก การจัดสรรตามมาตรา 45(3) ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

(5) ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือภาษี อื่นใดในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

1.2 จำนวนสถานศึกษา และจำนวนผู้เรียน

ข้อมูลจากการประชุมหารือร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า โรงเรียนเอกชน (ในระบบ) ที่รับเงินอุดหนุน จำแนกเป็นโรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนการกุศล ดังนี้

- 1) โรงเรียนทั่วไป (อุดหนุนอัตราร้อยละ 70) ประกอบด้วย
 - 1) ประเภทสามัญศึกษาทั่วไป และ 2) สอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ
- 2) โรงเรียนการกุศล (อุดหนุนอัตราร้อยละ 100) ประกอบด้วย
 - 1) การกุศลในพระราชูปถัมภ์ 2) การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
 - 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) สอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ และ
 - 5) การศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนในระบบที่รับเงินอุดหนุนทั่วประเทศ

ประเภทโรงเรียน/รับอุดหนุน	กทม.	ภูมิภาค	รวม
รับการอุดหนุนร้อยละ 100	24	537	561
ในระบบประเภทสามัญศึกษา (การกุศลของวัด)	8	148	156
ในระบบประเภทสามัญศึกษา (การศึกษาพิเศษ)	3	17	20
ในระบบประเภทสามัญศึกษา (การศึกษาสงเคราะห์)	12	186	198
ในระบบประเภทสามัญศึกษา (ในพระราชูปถัมภ์)	-	3	3
ในระบบประเภทสามัญศึกษา (อิสลามควบคู่สามัญ)	1	183	184
รับการอุดหนุนร้อยละ 70	462	2,533	2,995
ในระบบประเภทสามัญศึกษา (สามัญปกติ)	461	2,462	2,923
ในระบบประเภทสามัญศึกษา (อิสลามควบคู่สามัญ)	1	71	72
รวมทั้งหมด	86	3,070	3,556

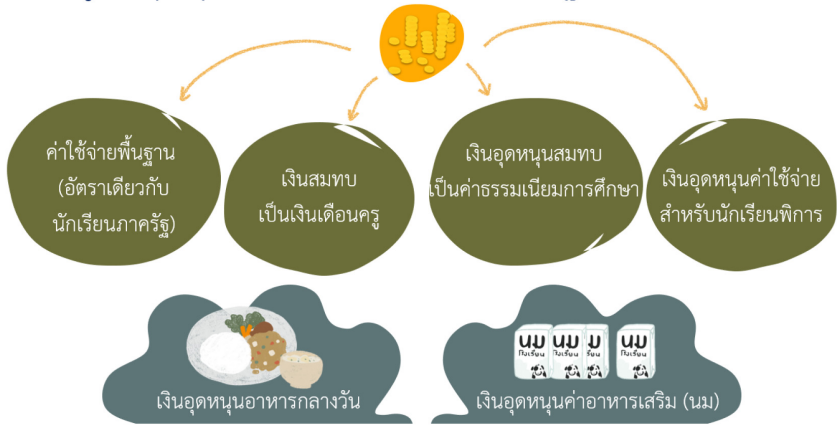
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2564

1.3 การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ

การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน ปัจจุบันรัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา (ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6) ในรูปของเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคล ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 โดยเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคล ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน โดยสนับสนุนในอัตราเดียวกับนักเรียนภาครัฐ ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าหนังสือเรียน 3) ค่าเครื่องแบบนักเรียน 4) ค่าอุปกรณ์การเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
2. เงินสมทบเป็นเงินเดือนครู
3. เงินอุดหนุนสมทบเป็นค่าธรรมเนียมการศึกษา
4. เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียนพิการ

ข้อมูลการอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน

โดยรายละเอียดการอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน 5 รายการหลัก ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน เป็นอัตราเดียวกันกับโรงเรียนของรัฐ (รายละเอียดตามภาคผนวก 1) ทั้งนี้ โรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคลต้องดำเนินกิจการโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ คำสั่ง ประกาศและนโยบายของทางราชการ ดังนี้

1.1) โรงเรียนต้องนำเงินอุดหนุนรายบุคคลที่ได้รับไปจ่ายเป็นเงินเดือนครูไม่ต่ำกว่าวุฒิที่ทางราชการกำหนด และตามประกาศกระทรวงแรงงานเรื่องอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ และนำเงินที่เหลือไปใช้จ่ายเป็นค่าพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ครุภัณฑ์ พัฒนาอาคารสถานที่ และดำเนินกิจการของโรงเรียน

1.2) โรงเรียนต้องทำบัญชีการเงินและบัญชีอื่นให้ถูกต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

1.3) โรงเรียนต้องจ่ายเงินเดือนครู โดยผ่านระบบธนาคาร เป็นรายบุคคลทุกเดือน และเก็บไว้เป็นหลักฐานพร้อมให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

เงินสมทบเป็นเงินเดือนครู คำนวณเป็นอัตราต่อหัวนักเรียนต่อปี ดังนี้ (เงินเดือนครูขั้นต่ำ 15,050 บาท × (12 เดือน) ÷ (จำนวนนักเรียนต่อครูหนึ่งคน : ก่อนประถมศึกษา/ ประถมศึกษา = 25 มัธยมศึกษา = 20) โดยมีการปรับเปลี่ยนในอัตราเดียวกันทุกครั้งที่มีการปรับเพิ่มเงินเดือนข้าราชการ (ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2550)

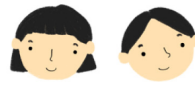
- ระดับอนุบาล-ประถมศึกษา 7,224.50 บาท/คน/ปี
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 9,032.50 บาท/คน/ปี

เงินสมทบเป็นเงินเดือนครู (คำนวณเป็นอัตราต่อหัวนักเรียนต่อปี)

อนุบาล-ประถมศึกษา 7,224.50 บาท/คน/ปี

มัธยมศึกษาตอนต้น 9,032.50 บาท/คน/ปี

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2565

เงินอุดหนุนสมทบเป็นค่าธรรมเนียมการศึกษา

(1) โรงเรียนทั่วไป ให้การอุดหนุนเพิ่มร้อยละ 10 ของอัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่ใช้ ในปี 2552 เพื่อช่วยลดค่าธรรมเนียมการศึกษาให้กับผู้ปกครอง โดยเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2552 เห็นชอบให้ตั้งงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (15 ปี) และให้โรงเรียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาส่วนที่ยังไม่เต็มอัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลได้

(2) โรงเรียนการกุศล อุดหนุนสมทบเป็นค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อให้ได้รับเงินอุดหนุนเท่ากับอัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลของ

นักเรียนในโรงเรียนทั่วไป โดยโรงเรียนต้องไม่เก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามหลักการของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2539 ที่ให้การอุดหนุนนักเรียนโรงเรียนการกุศล อัตราร้อยละ 100 ของค่าใช้จ่ายรายบุคคล

เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียนพิการ

รัฐให้การอุดหนุนเพิ่มเติมเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ นักเรียน พิการที่เรียนอยู่ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ประเภทประจำและไป-กลับ รวมถึงนักเรียนพิการในโรงเรียนเรียนรวม ทั้งนี้ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนพิการ ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการและจำเป็นโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ดังนี้

นอกจากนี้ การประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565 มีมติเห็นชอบการปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคล สำหรับนักเรียนพิการในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา และ อาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกเป็น 1) การปรับเพิ่มเงินอุดหนุนรายบุคคล สำหรับนักเรียนพิการ ในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา และ 2) การปรับเพิ่มเงินอุดหนุน รายบุคคล สำหรับนักเรียนพิการในโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา ซึ่งการปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายบุคคลสำหรับนักเรียนพิการในโรงเรียน เอกชนครั้งนี้เป็นการปรับเพิ่มค่าจ้างครูและผู้ช่วยครูในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนพิการของโรงเรียนเอกชน ดังนี้

(1) ประเภทสามัญศึกษา แบ่งเป็น (1) ระดับก่อน ประถมศึกษาและประถมศึกษา คิดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียนพิการ 10 คน ทำให้ครูได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้น 18,060 บาท จากอัตราเดิม 7,224 บาท รวมเงินเดือนที่ครูได้รับทั้งสิ้น 25,284 บาท (2) ระดับ มัธยมศึกษา คิดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียนพิการ 15 คน ทำให้ครูได้รับ

ค่าจ้างเพิ่มขึ้น 12,040 บาท จากอัตราเดิม 9,032 บาท รวมเงินเดือนที่ครูได้รับทั้งสิ้น 21,072 บาท

(2) ประเภทอาชีวศึกษา (ระดับ ปวช.) คัดสรรส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียนพิการ 15 คน ทำให้ครูทั้งแบบประจำและไป-กลับ ได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้น 3,457 บาท จากอัตราเดิม 8,582.50 บาท รวมเงินเดือนที่ครูได้รับทั้งสิ้น 12,039.50 บาท

(3) ผู้ช่วยครูทุกระดับทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา (ระดับ ปวช.) คัดสรรส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียนพิการ 15 คน เฉลี่ยเงินเดือนที่ได้รับ 7,200 บาท (จากเดิมที่ไม่มีเงินอุดหนุนค่าจ้างผู้ช่วยครู)

ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการในโรงเรียนเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบมูลนิธิและโรงเรียนเอกชนการกุศล ได้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น และสามารถต่อยอดพัฒนาศักยภาพของนักเรียนพิการได้อย่าง

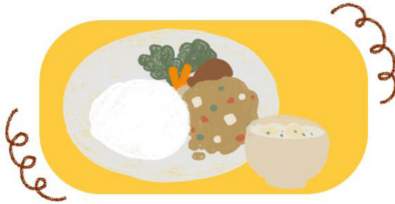
เต็มที่ เมื่อผู้พิการสำเร็จการศึกษาจะได้นำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ยังมีแนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนอาหารกลางวัน และแนวทางการใช้จ่ายเงินโครงการอาหารเสริม (นม) ดังนี้

แนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนอาหารกลางวัน กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้มีนโยบายให้ความช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเอกชนการกุศลที่มีฐานะยากจน และขาดแคลนทุนทรัพย์ และนักเรียนที่มีปัญหาทุพโภชนาการหรือขาดแคลนอาหารกลางวันในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั่วไปเป็นค่าอาหารกลางวัน และได้จัดสรรงบประมาณตามนโยบายรัฐบาล เพื่อลดภาวะทุพโภชนาการ และพัฒนาร่างกายของนักเรียนโรงเรียนเอกชนให้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง มีน้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้น โดยจัดสรรให้แก่โรงเรียนการกุศลเป็นลำดับแรก หากมีงบประมาณคงเหลือให้จัดสรรให้แก่โรงเรียนสามัญศึกษาทั่วไปที่มีนักเรียนทุพโภชนาการและนักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวัน ทั้งนี้ ต้องไม่เกินวงเงินงบประมาณที่สำนักงานได้รับ โดยความหมายของ “นักเรียนทุพโภชนาการ” หมายความว่า นักเรียนที่มีน้ำหนักและส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และ “นักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวัน” หมายความว่า นักเรียนที่มีฐานะยากจน หรือไม่มีเงินค่าอาหารกลางวัน อนึ่ง การประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2564 ที่ผ่านมา ได้มีมติเห็นชอบหลักการของการปรับค่าอาหารกลางวันของนักเรียนเพิ่มอีกร้อยละ 5 เป็นอัตรา 21 บาท/คน/วัน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ สังคม และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโรงเรียนแต่ละขนาด โดยในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม

การศึกษาเอกชน ให้ปรับเพิ่มค่าอาหารกลางวันของนักเรียนจำนวน 200 วัน (ที่มา: หนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร 0715/265 ลงวันที่ 29 มกราคม 2564 เรื่อง ขอปรับค่าอาหารกลางวันของนักเรียน)

แนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนอาหารกลางวัน

กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเอกชนการกุศลที่มีฐานะยากจนและขาดแคลนทุนทรัพย์
และนักเรียนที่มีปัญหาทุโภชนาการหรือขาดแคลนอาหารกลางวันในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั่วไป
ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป เป็นอัตรา 21 บาท/คน/วัน

แนวทางการใช้จ่ายเงินโครงการอาหารเสริม (นม) รัฐบาล
มีนโยบายในการให้การอุดหนุนเป็นค่าอาหารเสริม (นม) ให้แก่นักเรียน
โรงเรียนเอกชนในระบบที่ได้รับเงินอุดหนุนรายบุคคล เปิดทำการสอน
ระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือ
หลายระดับรวมกัน เพื่อพัฒนาร่างกายของนักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัย
สมบูรณ์แข็งแรงควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และ
สติปัญญา โดยจัดสรรให้โรงเรียนเอกชนไปดำเนินการจัดซื้ออาหารเสริม
(นม) ให้แก่นักเรียนในอัตราคนละ 7 บาทต่อวัน ภาคเรียนละ 130 วัน
ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง (ที่มา: หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ที่ ศธ 0208/7467 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 เรื่อง แนวทางการดำเนิน
โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนและการสนับสนุนอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019 (โควิด-19)

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอเบื้องต้น

จากการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาและการประชุมชี้แจงฯ สามารถสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอเพื่อปรับแนวทางสนับสนุนทรัพยากรสำหรับการจัดการศึกษาเอกชน ดังนี้

1. การบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า โรงเรียนเอกชนได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ จากหน่วยงานภาครัฐค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับโรงเรียนรัฐ จึงเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนเอกชนให้ทั่วถึงและทันต่อการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จำเป็นต้องพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและหรือโรงเรียนที่ไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูงได้ แต่มีรายจ่ายจำเป็นที่ต้องลงทุนสูง อาทิ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนเอกชนบางแห่งไม่สามารถจัดหาให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน พบว่า โรงเรียนมีศักยภาพในการระดมทุนและบริหารจัดการแตกต่างกัน ประกอบกับเงินอุดหนุนรายหัวที่รัฐจัดสรรให้โรงเรียนเอกชนที่รับเงินอุดหนุนยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งด้านอาคาร สถานที่ สื่อการเรียนการสอน รวมถึงการจัดระบบสวัสดิการที่มีคุณภาพสำหรับครูและบุคลากร นอกจากนี้ การสนับสนุนและช่วยเหลือจากรัฐยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และสภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยของประเทศ ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนหลายแห่งไม่สามารถบริหารจัดการด้านการเงินได้ เนื่องจากจำนวนผู้เรียนลดลงและผู้ปกครองไม่สามารถชำระค่าธรรมเนียมการเรียนได้ตามกำหนด

1.3 ด้านการบริหารบุคลากร พบว่า ครูในโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากไม่มีฐานเงินเดือนที่บ่งบอกความก้าวหน้า รวมถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่ไม่ครอบคลุม ซึ่งส่งผลต่อความไม่มั่นคงในอาชีพ และครูโรงเรียนเอกชนบางส่วนได้รับเงินเดือนไม่เต็มตามวุฒิ ส่งผลให้ครูลาออกระหว่างปีการศึกษาเพื่อไปประกอบอาชีพอื่น หรือไปสอบบรรจุเป็นข้าราชการครู ประกอบกับนิสิตนักศึกษาที่จบครูเลือกประกอบอาชีพอื่น ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนเอกชนเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะครูที่มีใจรักและมีคุณสมบัติเหมาะสม นอกจากนี้ครูที่มีอายุมากส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาในการใช้และจัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการสอนผ่านระบบ Online ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

นอกจากนี้ บุคลากรด้านงานธุรการของโรงเรียนเอกชนไม่มีความคุ้นชินกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการ ทำให้เกิดปัญหา อาทิ ความไม่ชัดเจนในการระบุว่าวัสดุอุปกรณ์ประเภทใดเป็นครุภัณฑ์ ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนในการจัดซื้อจัดจ้าง

1.4 ด้านการบริหารจัดการทั่วไป พบว่า โรงเรียนเอกชนมีบริบทผู้เรียน ครูและบุคลากรแตกต่างกัน ในขณะที่มีการแข่งขันกันสูงระหว่างโรงเรียนเอกชนไทยด้วยกันเองและระหว่างโรงเรียนเอกชนไทยกับโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนนานาชาติ เนื่องจากจำนวนประชากรวัยเรียนที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการย้ายไปศึกษาต่อในลักษณะของการศึกษาโดยครอบครัว (Home School) ประกอบกับนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนยังขาดความชัดเจนและไม่ทั่วถึง ครูโรงเรียนเอกชนมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน และครูสอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา การจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง ประกอบกับช่วงสภาพเศรษฐกิจของประเทศ และสถานการณ์การแพร่ระบาด

ของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้เรียนในโรงเรียนเอกชน เนื่องจากภาระรายจ่ายและสถานะการเงินของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเอกชนโดยเฉพาะขนาดเล็กส่วนใหญ่จึงมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ อาทิ อาคารสถานที่และการจ้างงานบุคลากรที่มีคุณภาพ รวมถึงการจัดการสื่อวัสดุและพัฒนาวิชาการให้พร้อมแข่งขันและตรงตามความต้องการของผู้ปกครอง

2. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับโรงเรียนการกุศลเป็นอัตราร้อยละ 100 อย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้อัตราเงินอุดหนุนรายหัวรวมของนักเรียนในโรงเรียนการกุศลเท่ากับอัตราค่าใช้จ่ายรายบุคคลของนักเรียนโรงเรียนทั่วไป (เงินอุดหนุนรวมกับค่าธรรมเนียมการศึกษา)

นอกจากนี้ ในส่วนของเงินอุดหนุนรายหัวฯ (โครงการเรียนฟรี) มีข้อคิดเห็น อาทิ ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายของบุคลากรที่จัดกิจกรรม และค่าหนังสือเรียนที่ต้องซื้อตามรายการที่กำหนด ซึ่งบางครั้งหนังสือเรียนดังกล่าวไม่ได้ปรับสาระให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงวิทยาการต่าง ๆ ส่งผลให้เป็นภาระของผู้ปกครองและผู้เรียนด้านค่าใช้จ่ายที่ต้องซื้อเอกสารเพิ่มเติม โดยควรให้โรงเรียนสามารถกำหนดหรือมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกรายการหนังสือเรียนที่ต้องการได้

2.2 อุดหนุนโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนทุกคนในโรงเรียนเอกชนที่รับเงินอุดหนุนรายหัว (ปัจจุบันมีนักเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาได้รับการอุดหนุนโครงการอาหารกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 29 ของนักเรียนทั้งหมด โดยจัดสรรให้เฉพาะนักเรียนในโรงเรียนการกุศล นักเรียนที่ประสบภาวะทุพโภชนาการ และนักเรียนยากจน อัตราร้อยละ 21 บาท ปีละ 200 วัน

2.3 ศึกษาแนวทางปรับเงินสมทบเงินเดือนครูให้เหมาะสม เพื่อให้โรงเรียนเอกชนดำเนินการได้ และศึกษาวិจัยวิเคราะห์สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไข รวมถึงแนวทางการศึกษาค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการเพิ่มคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนควบคู่กันไป ภายใต้หลักการสำคัญในการให้เงินอุดหนุนที่สะท้อนถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดการยอมรับ รวมทั้งศึกษาแนวทางเสนอขอปรับการเก็บเงินค่าบำรุงการศึกษา โดยเชื่อมโยงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน

2.4 สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้รับทราบถึงปัญหาของโรงเรียนเอกชน และให้รับทราบว่าโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการโดยไม่ได้มุ่งแสวงหากำไร และให้รับทราบแนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป โดยอาจเชิญมารับฟังการชี้แจง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และหรือเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินงานร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น รวมทั้งจัดทำคู่มือหรืออบรมให้ความรู้ด้านระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างแก่ครูเอกชน

2.5 การปรับปรุงกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ ให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน อาทิ สามารถนำงบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ไปบริหารจัดการและใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนได้

2.6 กรณีโรงเรียนขนาดเล็ก อาจพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนลักษณะการสนับสนุนจากเงินอุดหนุนรายหัวเป็นเงินอุดหนุนในลักษณะเหมาจ่าย เพื่อความเพียงพอต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะแนวทางการให้ความช่วยเหลือโรงเรียนเอกชน

- ศึกษาแนวทางการเพิ่มเงินสมทบเงินเดือนครู ภายให้หลักการที่สะท้อนถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา
- เปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนสามารถปรับค่าเล่าเรียนได้ โดยเชื่อมโยงกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
- ให้เด็กที่เรียนดี แต่มีฐานะยากจนสามารถเข้าเรียนโรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพ โดยรัฐให้การสนับสนุน
- บริหารจัดการจำนวนโรงเรียนให้เหมาะสม สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่ลดลง เพื่อไม่เป็นการรบกวนภาระการบริการคลังแก้ภาครัฐ
- สร้างความรู้สึกความเข้าใจให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ทรัพยากรที่รัฐช่วยเหลือสนับสนุน และบริการของรัฐที่มอบแก่โรงเรียนที่ดำเนินการโดยไม่มีคุณธรรมกับ

ตอนที่ 2.2 กรณีการศึกษาในระบบ (สายอาชีวศึกษา : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.)

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.) ระดับเทคนิค (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส.) และระดับเทคโนโลยี (ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ หรือ ทล.บ.) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระยะยาว และการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระยะสั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน ตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ ทั้งนี้ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทอาชีวศึกษา ครอบคลุมเฉพาะระดับ ปวช. เท่านั้น และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

1. บริบท/สภาพปัจจุบัน

1.1 กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย

ปัจจุบันสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ดำเนินการผลิตและพัฒนากำลังคนโดยยึดพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เป็นหลัก โดยมีรายละเอียด/ประเด็นสำคัญ ดังนี้

มาตรา 4 นิยาม

“การอาชีวศึกษา” หมายความว่า กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

“การฝึกอบรมวิชาชีพ” หมายความว่า การเพิ่มพูนความรู้ และการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นหรือระยะยาว ทั้งในและนอกสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ภายใต้หลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

“สถานประกอบการ” หมายความว่า สถานประกอบการที่ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

มาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวินิจฉัยให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

มาตรา 8 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ มีดังนี้

(1) **การศึกษาในระบบ** เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) **การศึกษานอกระบบ** เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลาการวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) **การศึกษาระบบทวิภาคี** เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา 9 หลักสูตร การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- (2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- (3) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้น เพื่อความรู้ หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้น เป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้

มาตรา 20 รายได้ นอกจากเงินที่กำหนดไว้ในงบประมาณแผ่นดิน สถาบันอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

(1) เงินผลประโยชน์ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของสถาบัน

(2) เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้ทูลเกล้าฯ ให้แก่สถาบัน

(3) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนและจากทรัพย์สินของสถาบัน

(4) รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ที่ราชพัสดุ ซึ่งสถาบันปกครองหรือใช้ประโยชน์

(5) เงินอุดหนุนจากราชการส่วนท้องถิ่นหรือเอกชน หรือองค์กระระหว่างประเทศหรือเงินอุดหนุนอื่นที่สถาบันได้รับเพื่อใช้ในการดำเนินงานกิจการของสถาบัน

(6) รายได้หรือผลประโยชน์อื่น

ให้สถาบันมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาบัน ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งการจัดหารายได้จากการให้บริการและการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาของส่วนราชการในสถาบัน

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถาบัน เบี้ยปรับที่เกิดจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาซื้อทรัพย์สินหรือสัญญาจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน ไม่เป็น

รายได้ที่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา 21 บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือได้มา โดยการซื้อหรือการแลกเปลี่ยนจากเงินและทรัพย์สิน ซึ่งมีผู้อุทิศให้แก่สถาบันตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับไม่ถือเป็นทรัพย์สินและให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบัน

มาตรา 22 บรรดารายได้และทรัพย์สินของสถาบันจะต้องจัดการเพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้สถาบัน จะต้องจัดการตามเงื่อนไขที่ผู้อุทิศได้กำหนดไว้และจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขดังกล่าว สถาบันต้องได้รับความยินยอมจากผู้อุทิศให้หรือทายาท หากไม่มีทายาทหรือทายาทไม่ปรากฏจะต้องได้รับอนุมัติจากสภาสถาบัน

ทั้งนี้ ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการอนุมัติหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ครอบคลุมประเภทวิชาที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปกรรม คหกรรมเกษตรกรรม ประมง อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยระบุสาขาวิชาย่อยในแต่ละประเภทวิชา (รวมสาขาวิชาในโครงการวิทยาลัยเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์)

1.2 จำนวนสถานศึกษา และจำนวนผู้เรียน

ข้อมูลปี 2566 สถานศึกษาภายใต้สังกัด สอศ. มีจำนวน 869 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาของรัฐ จำนวน 427 แห่ง และสถานศึกษาของเอกชน จำนวน 442 แห่ง (ที่มา: <https://techno.vec.go.th/Default.aspx?tabid=659>)

ผู้เรียนในระดับ ปวช. ปวส. และ ทล.บ. รวม 978,059 คน โดยเป็นผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐ 647,875 คน และในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 330,184 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566)

ตารางที่ 2 จำนวนผู้เรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐ ปีการศึกษา 2566

จำนวนผู้เรียน (คน) สถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐ สังกัด สอศ. ปีการศึกษา 2566								
สาขาวิชา	ปวช.1	ปวช.2	ปวช.3	ปวส.1	ปวส.2	ทล.บ.1	ทล.บ.2	รวม
คหกรรม	4,624	3,824	4,615	3,492	3,341	222	188	20,306
พาณิชยกรรม/ บริหารธุรกิจ	34,736	29,928	34,156	33,400	33,879	1,429	1,139	168,667
อุตสาหกรรม	78,812	65,205	87,385	65,506	68,584	3,003	2,815	371,310
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	4,680	2,894	4,267	3,410	2,979	236	236	18,702
ศิลปกรรม	4,589	3,681	3,602	1,425	1,419	40	48	14,804
อุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี	51	15	50	19	16	0	0	151
เกษตรกรรม	8,773	7,360	9,327	4,599	4,680	302	250	35,291
ประมง	173	79	122	649	677	15	5	1,720
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3,510	3,116	3,202	3,127	2,984	247	215	16,401
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	53	35	62	29	32	0	0	211
พาณิชยนาวี	0	0	0	151	161	0	0	312
รวม	140,001	116,137	146,788	115,807	118,752	5,494	4,896	647,875

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา <https://techno.vec.go.th/Default.aspx?tabid=659>

ตารางที่ 3 จำนวนผู้เรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2566

จำนวนผู้เรียน (คน) สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัด สอศ. ปีการศึกษา 2566								
สาขาวิชา	ปวช.1	ปวช.2	ปวช.3	ปวส.1	ปวส.2	ทล.บ.1	ทล.บ.2	รวม
คหกรรม	178	123	110	70	67	0	0	548
พาณิชยกรรม/ บริหารธุรกิจ	38,952	35,006	38,401	33,486	38,356	0	0	184,201
อุตสาหกรรม	27,716	26,531	31,220	16,080	20,767	0	0	122,314
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	3,418	2,597	2,984	1,625	1,464	0	0	12,088
ศิลปกรรม	1,656	1,402	1,330	787	798	0	0	5,973
อุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี	9	8	44	6	29	0	0	96
เกษตรกรรม	10	43	17	3	5	0	0	78
ประมง	0	0	0	0	0	0	0	0
เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	1,269	840	930	789	880	0	0	4,708
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	0	0	0	0	0	0	0	0
พาณิชยนาวี	0	0	0	93	85	0	0	178
รวม	73,208	66,550	75,036	52,939	62,451	0	0	330,184

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา <https://techno.vec.go.th/Default.aspx?tabid=659>

การจัดการอาชีวศึกษาโดยหน่วยงานและภาคส่วนอื่น จากข้อมูลปี 2562 พบว่ามีสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สอ.) จำนวน 10 แห่ง อาทิ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเมืองกำแพงเพชร จ.กำแพงเพชร วิทยาลัยอาชีวศึกษาศรีราชา จ.ชลบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลนครนครปฐม จ.นครปฐม และการจัดการเรียนรู้โดยสถานประกอบการในลักษณะศูนย์การเรียนรู้ที่จัดหลักสูตร ปวช. (ศกร.ปัญญาวิวัฒน์ ศกร.เอสแอนด์พี และ ศกร.ฟู้ดแพชชั่น) จำนวน 24 แห่ง รวมทั้งมีการจัดอาชีวศึกษา ระดับ ปวช. ที่ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) หรือ กศน.เดิม

ศูนย์การเรียนรู้ที่จัด ปวช. โดยสถานประกอบการ

PANYAPIWAT
LEARNING CENTER
ศูนย์การเรียนรู้ปณณภาภิวัฒน์

22 แห่ง

ศูนย์การเรียนรู้ผุดแพซัน

1 แห่ง

1 แห่ง

1.3 การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ

การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทสามัญศึกษา (ม.4 ถึง ม.6) และประเภทอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. 1 ถึง ปวช.3) ซึ่งตามแนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายฯ ผู้เรียนระดับ ปวช. ทุกคน ทุกสาขาวิชา และทุกชั้นปี ภายใต้สังกัด สอศ. ที่ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัว (อุดหนุนทั่วไป) จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) ปกติ 2) ทวิภาคี 3) เทียบโอนความรู้ และประสบการณ์งานอาชีพ และ 4) กลุ่มพิเศษ อาทิ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้เรียนโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) ผู้ไร้สัญชาติ ผู้ต้องขัง ทหารเกณฑ์และพระภิกษุสงฆ์

เงินอุดหนุนที่จัดสรรผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

5 รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน (เงินอุดหนุนรายหัว) 2) ค่าอุปกรณ์การเรียน 3) ค่าเครื่องแบบนักเรียน 4) ค่าหนังสือเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยสถานศึกษาสามารถใช้ในลักษณะ 3 ประเภทบรายจ่าย ดังนี้ 1) งบบุคลากร (ค่าจ้างชั่วคราว) 2) งบดำเนินงาน (ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค) และ 3) งบลงทุน (ค่าครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง)

ทั้งนี้ กรณีงบลงทุนและงบดำเนินงาน สามารถดำเนินการได้เพิ่มเติม ตามหนังสือของสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุดที่ นร 0702/ว 51 ลงวันที่ 20 มกราคม 2548 เรื่อง หลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ หนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร 0704/ว 33 ลงวันที่ 18 มกราคม 2553 เรื่องการปรับปรุงหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ หนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร 0704/ว 68 ลงวันที่ 29 เมษายน 2558 เรื่อง การปรับปรุงหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ หนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร 0704/ว 37 ลงวันที่ 6 มกราคม 2559 เรื่อง แนวทางการพิจารณาสิ่งของที่จัดเป็นวัสดุและครุภัณฑ์ตามหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0409.6/ว 126 ลงวันที่ 7 กันยายน 2548 เรื่อง การเบิกจ่ายงบประมาณงบเงินอุดหนุนและประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักเกณฑ์ อัตรา และวิธีการนำเงินรายได้สถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล

1.4 ความคิดเห็น และข้อเสนอจากการประชุม

จากการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา ทั้งการประชุมเรื่องแนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และการสำรวจค่าใช้จ่ายสำหรับการอาชีวศึกษา ภายใต้ สอศ. และนอก สอศ. รวมทั้งการลงพื้นที่รับฟังความคิดเห็นเชิงลึกต่อการจัด

การอาชีวศึกษา สามารถสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอเพื่อปรับแนวทางสนับสนุนทรัพยากรสำหรับการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน จำแนกตามรายการ

1.1 ค่าจัดการเรียนการสอน

ด้านบุคลากร พบว่า ครูเกษียณอายุราชการจำนวนมาก แต่ได้อัตราคืนมาน้อย ประกอบกับมีค่าใช้จ่ายในการจ้างครูพิเศษ ค่าสอนเกินภาระงาน ค่าจ้างครูต่างชาติ และบุคลากรฝ่ายสนับสนุน ส่งผลให้สถานศึกษาต้องนำงบประมาณและรายได้ในส่วนอื่น ๆ มาชดเชยทำให้ไม่สามารถใช้งบประมาณไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพ จึงควรจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวให้สอดคล้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนในทุกกลุ่มเป้าหมายของประเทศและสถานศึกษาในกลุ่ม CVM, Excellent Center ,Expert ,General ประกอบกับควรจัดสรรบุคลากรด้านวิชาชีพให้ครอบคลุมตามสาขาวิชาที่เปิดสอนในแต่ละสถานศึกษา อีกทั้งควรสนับสนุนงบประมาณค่าจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอให้แก่สถานศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ด้านบริหารทั่วไป พบว่า งบประมาณค่าจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการด้านบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะค่าสาธารณูปโภค ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา รวมถึงมีค่าใช้จ่ายซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเงินงบประมาณมาล่าช้าไม่ทันต่อการใช้จ่าย จึงทำให้งบประมาณที่จะนำไปใช้จ่ายค่าสาธารณูปโภค ค่าซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ต้องนำเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษามาใช้จ่าย จึงควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในส่วนของค่าสาธารณูปโภคให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายจริงในปัจจุบัน เพื่อลดภาระการใช้งบประมาณจากเงินอุดหนุนการจัดการเรียนการสอนและเงินรายได้ของสถานศึกษา

1.2 ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษามีหลากหลาย ซึ่งมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ได้แก่ กิจกรรมองค์การวิชาชีพ ระดับหน่วย ระดับภาค ระดับชาติ มีค่าใช้จ่ายค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าที่พักของนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงการแข่งขันในเวทีระดับนานาชาติ ทำให้ต้องระดมทรัพยากร โดยเก็บเพิ่มเติมจากผู้เรียน ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองและแม้สถานศึกษาบางแห่งจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง จึงควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเพิ่มงบประมาณสนับสนุนด้านอินเทอร์เน็ต ควรแยกค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีออกจาก ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงระเบียบการเงิน พัสดุ ที่เก่าและล้าสมัย ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และจัดสรรงบประมาณตามสภาพความเป็นจริงของการจัดกิจกรรมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย ในการจัดการศึกษา อีกทั้งหลักสูตรเฉพาะทางควรได้รับการจัดสรรที่แตกต่างกัน และให้สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมได้

1.3 ค่าหนังสือเรียน

การสนับสนุนค่าหนังสือเรียนและสื่อดิจิทัลไม่เพียงพอ ประกอบกับการกำหนดหนังสือเรียนตามประกาศของ สอศ. ที่ต้องจัดซื้อ หนังสือเรียนประจำรายวิชาก่อนเป็นอันดับแรก แล้วจึงสามารถเลือกซื้อ หนังสือเรียนเสริมรายวิชา หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อการเรียนการสอน ตามงบประมาณที่เหลือได้ ซึ่งมีรายการหนังสือเรียนประจำรายวิชา ที่ไม่เพียงพอ ไม่ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนไป และงบประมาณที่เหลือจากการจัดซื้อหนังสือเรียนประจำรายวิชาไม่เพียงพอให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนการสอน สำเนาเอกสารจากการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทาง

อินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่นที่เป็นความรู้ที่ทันสมัย ในรายวิชาที่ไม่มีหนังสือเรียนและมีความเฉพาะกับวิชาชีพ ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถบริหารจัดการงบประมาณค่าหนังสือเรียนให้สามารถจัดหาและจัดซื้อหนังสือเรียน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ตามความต้องการ และไม่สามารถจัดสรรงบประมาณข้ามสาขาวิชาเพื่อจัดสรรทรัพยากรให้กับสาขาวิชาที่ขาดแคลนได้ จึงควรปรับนโยบาย/รูปแบบการจัดซื้อหนังสือเรียนให้สถานศึกษาสามารถจัดหาและจัดซื้อหนังสือเรียนที่จำเป็นนอกเหนือจากประกาศของ สอศ. ค่าบริการการสมัครใช้สื่อดิจิทัล โปรแกรม ชุดฝึกปฏิบัติการตามสาขาวิชาชีพมาใช้ในสื่อห้องเรียนเฉพาะทาง หรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนได้ และมีการปรับเพิ่มรายการหนังสือที่อนุมัติให้สถานศึกษาสามารถจัดซื้อหนังสือที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพได้ รวมถึงให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการงบประมาณโดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายของหนังสือให้สามารถจัดสรรงบประมาณข้ามสาขาวิชาให้กับสาขาที่ขาดแคลนได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบกำหนด รวมทั้งส่งเสริมครูในการพัฒนาสื่อหรือหนังสือเรียนที่มีความทันสมัย เพียงพอและครอบคลุมทุกสาขาวิชา

1.4 ค่าอุปกรณ์การเรียน

งบประมาณที่จัดสรรไม่เพียงพอในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนทั่วไปและอุปกรณ์การเรียนวิชาชีพ อีกทั้งสถานศึกษาบางส่วนไม่สามารถระดมทรัพยากร สร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ ผู้ปกครอง เครือข่ายหน่วยงานในพื้นที่ ศิษย์เก่าในการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียน หรือจัดให้มีอุปกรณ์สำหรับยืมเรียนได้ ซึ่งทำให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนได้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ เนื่องจากอุปกรณ์การเรียนวิชาชีพในท้องตลาดมีราคาสูงขึ้น จึงควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมโดยคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ

ที่เปลี่ยนแปลง และภาวะเงินเฟ้อ ที่ส่งผลต่อราคาอุปกรณ์การเรียน รวมทั้งค่านึงถึงความจำเป็นของประเภทวิชา/สาขาวิชา และส่งเสริมให้มีการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ ผู้ปกครอง เครือข่าย หน่วยงานในพื้นที่ ชุมชน ในการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดซื้ออุปกรณ์ให้ตรงกับความต้องการ และความจำเป็นในแต่ละสาขาวิชา รวมทั้งมีอุปกรณ์การเรียนที่มีคุณภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

1.5 ค่าเครื่องแบบนักเรียน

การจัดการและการใช้เครื่องแบบไม่สอดคล้องกับสภาพจริงที่เครื่องแบบมีหลากหลาย งบประมาณที่ได้รับไม่ครอบคลุม เครื่องแบบที่ต้องจัดหา ไม่สามารถจัดหาเครื่องแบบที่มีคุณภาพ ซึ่งการให้วงเงินเท่ากันทุกปีทำให้ผู้เรียน ปวช. ชั้นปีที่ 3 ใช้งบประมาณค่าเครื่องแบบได้ไม่คุ้มค่า ในขณะที่ผู้เรียนชั้นปีอื่น ๆ ต้องใช้เกินงบประมาณที่ได้รับเป็นภาระของผู้ปกครอง โดยการจัดสรรงบประมาณควรพิจารณาจัดสรรค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันในแต่ละชั้นปี อาทิ ระดับ ปวช.1 ควรจัดสรรงบประมาณสูงกว่าระดับชั้นอื่น เนื่องจากมีชุดเครื่องแบบหลายชุด และการจัดสรรงบประมาณควรครอบคลุมชุดปฏิบัติการศึกษาชีพแต่ละสาขาที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ เครื่องแบบที่ความถี่ในการใช้น้อยครั้ง ให้สถานศึกษาสามารถจัดบริการแบบยืม-คืน และส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดหาร้านค้า หรือร่วมกับสถานประกอบการในการจัดหาเครื่องแบบที่มีคุณภาพและราคาถูก เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนและลดภาระผู้ปกครอง รวมทั้งเสนอให้มีการจัดโครงการช่วยเหลือการลดภาระค่าใช้จ่าย อาทิ พี่ช่วยน้อง บริจาคชุดเครื่องแบบต่าง ๆ การระดมทุนจากภาคส่วนอื่น ๆ

ตอนที่ 2.3 กรณีการศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือนอกห้องเรียน มีหลากหลายรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา และระยะเวลาของการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรส่วนใหญ่เน้นความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล ซึ่งรูปแบบและประเภทของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้มีการปรับเปลี่ยนจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 โดยกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตนให้สูงขึ้น หรือปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็น

1. บริบท/สภาพปัจจุบัน

1.1 กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 ระบุว่า การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล

(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน ทั้งนี้ สถานศึกษาที่ให้จัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานระบุไว้ใน มาตรา 18 ได้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน และศูนย์การเรียน โดยศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2511 – มีนาคม พ.ศ. 2566 การจัดการศึกษานอกระบบดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เป็นหน่วยงานหลักในการจัด สนับสนุน ส่งเสริม ซึ่งในมาตรา 4 นิยาม “การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย

ผู้รับบริการและ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตาม สภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ และตามมาตรา 7 ระบุ เป้าหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ ได้แก่ (1) ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคน และสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ตาม แนวทางการพัฒนาประเทศ และ (2) ภาควิชาการขยายเกิดแรงจูงใจและ มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา

หน่วยจัดการศึกษา/สถานศึกษาภายใต้ สำนักงาน กศน.
ดำเนินการจัดการศึกษา 3 หลักสูตร ได้แก่

(1) หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

(2) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556
และ 2562

(3) หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง

การจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตรมีเป้าหมายแตกต่างกัน ซึ่ง ผู้เรียน 1 คน สามารถลงทะเบียนหลายรูปแบบและหลักสูตรพร้อมกันได้ โดยหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 **กรณีในพื้นที่ปกติ** จำแนกการศึกษออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน (ที่มา: คู่มือการดำเนินงานหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2555, สำนักงาน กศน.) ส่วน**กรณีพื้นที่สูง** การจัดการศึกษาสำหรับชุมชนบนพื้นที่สูงในศูนย์การเรียนรู้ชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) จัดการศึกษาครอบคลุมตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียน เด็กในวัยเรียนอายุต่ำกว่า 15 ปี และผู้เรียนอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยครอบคลุมการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้หนังสือ ตามโครงการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือไทย การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ตามหนังสือสำนักงาน กศน. ที่ ศธ 0210.04/5719 เรื่อง การรับนักเรียนในระบบเข้าศึกษาในสถานศึกษา กศน. ลงวันที่ 11 ธ.ค. 2551 กรณีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ เข้าเรียนภาคบังคับในสถานศึกษา กศน. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหนังสือส่งมอบตัวเด็กนักเรียน และต้องเข้าเรียน โดยใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่าเด็กในวัยเดียวกันที่เรียนอยู่ในโรงเรียนปกติ แต่หากจบการศึกษาภาคบังคับแล้วสามารถมาสมัครเข้าเรียนการศึกษานอกระบบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2566 ถึงปัจจุบัน การศึกษานอกระบบโรงเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการเรียนรู้ และดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 เป็นหลัก โดยมีรายละเอียด/ประเด็นสำคัญ ดังนี้

มาตรา 4 นิยาม

“หน่วยจัดการเรียนรู้” หมายความว่า ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ศูนย์หรือสถาบันการเรียนรู้เฉพาะด้านหรือเฉพาะกิจการ หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้

“ภาคีเครือข่าย” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน ชุมชน ครอบครัว สถาบันทาง

ศาสนา และบุคคลอื่น ที่ประสงค์จะจัด ร่วมจัด ส่งเสริมหรือสนับสนุน การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้หรือหน่วยจัดการเรียนรู้

มาตรา 5 วัตถุประสงค์การส่งเสริมการเรียนรู้

การส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาบุคคล ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับ หน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและ ของประเทศชาติ รู้จักความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใฝ่เรียนรู้ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งมีสำนึกในความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความเป็น พลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทย และสังคมโลกได้อย่างผาสุก กับเพื่อให้บุคคลมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ที่สอดคล้อง และเท่าทันพัฒนาการของโลก และมีโอกาสพัฒนาหรือเพิ่มพูนทักษะของตน ให้สูงขึ้นหรือ ปรับเปลี่ยนทักษะของตนตามความถนัดหรือความจำเป็น

มาตรา 6 รูปแบบการเรียนรู้

ให้กรมมีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

- (1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (2) การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง
- (3) การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ

นอกจากการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตามวรรคหนึ่ง กรมอาจจัดส่งเสริม และ สนับสนุนการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรี กำหนด ประกาศดังกล่าวให้ระบุเป้าหมาย แนวทาง และวิธีการไว้ด้วย

การจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้คำนึงถึงความหลากหลาย และความต้องการของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยมีโอกาสเรียนรู้และเข้าถึง แหล่งเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

มาตรา 20 สถานศึกษา

ในการปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับอำเภอ ให้มีศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอมีสถานะเป็นสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้และกำกับ ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และแนะนำ ในการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบลและศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ทั้งในด้านวิชาการ และเทคโนโลยีที่จำเป็น ในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ของจังหวัด รวมทั้งประสานความร่วมมือและแนะนำการจัดการเรียนรู้ของภาคีเครือข่ายในพื้นที่และทำหน้าที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ของตำบลอันเป็นที่ตั้งของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอและตำบลใกล้เคียงตามที่อธิบดีกำหนด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย...

ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาภายใต้กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับรายละเอียด โดยเฉพาะหลักสูตรการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับภารกิจและวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว

1.2 จำนวนสถานศึกษา และจำนวนผู้เรียน

1.2.1 จำนวนสถานศึกษา จากรายงานผลการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ 2564 จำแนกหน่วยจัดการศึกษา (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ/ศสกร. หรือ กศน.อำเภอ/เขต เดิม) ตามลักษณะการจัดการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวน กศน. จำแนกตามลักษณะของหน่วยจัดการศึกษา

กศน. อำเภอ/เขต	จำนวน (แห่ง)
- จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามัญศึกษา	928
- จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา	44
- จัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) (1) พื้นที่ทรงงาน 282 แห่ง/หมู่บ้าน (กพด.) (2) พื้นที่ปกติ 515 แห่ง	797 แห่ง/หมู่บ้าน (ในพื้นที่ 72 อำเภอ 14 จังหวัด)

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ 2564

หมายเหตุ : สถานศึกษา 1 แห่ง สามารถจัดการศึกษาได้ทั้งสามัญศึกษา อาชีวศึกษา และ ศศช.

นอกจากนี้ยังมีหน่วยจัดการศึกษาอื่น อาทิ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (7 แห่ง) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (16 แห่ง) สถานศึกษาอื่น ๆ ในสังกัด (11 แห่ง)

1.2.2 จำนวนผู้เรียน จากรายงานผลการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ 2564 ผู้เรียนในแต่ละหลักสูตรที่จัด โดยหน่วยจัดการศึกษาของสำนักงาน กศน. สรุปดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนผู้เรียน จำแนกตามหลักสูตร/ลักษณะการจัดการศึกษา

หลักสูตร/ลักษณะการจัดการศึกษา	จำนวน (คน)
1) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	843,502
2) หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง	
- เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	281,806
- เพื่อพัฒนาอาชีพ	583,936
- เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	241,635
- หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	145,887
3) การจัดการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.)	76,020
4) ส่งเสริมการรู้หนังสือ	63,597
5) การศึกษาตามอัธยาศัย	8,610,824

- หมายเหตุ**
- ข้อมูลภาคเรียนที่ 1/2564 และผู้เรียน 1 คน สามารถลงทะเบียนได้หลายรูปแบบและหลักสูตรพร้อมกัน
 - กิจกรรมการส่งเสริมการรู้หนังสือ (ผู้ไม่รู้หนังสือ) เพื่อจัดกิจกรรมสำหรับการรู้หนังสือ การคงสภาพการรู้หนังสือ การพัฒนาทักษะการรู้หนังสือ จัดสรรงบดำเนินงานให้กับสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. สำหรับกลุ่มเป้าหมายคนละ 550 บาท (สำหรับคนไทย มีเลข 13 หลัก)
 - กิจกรรมการศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา จัดกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทย “แม่ฟ้าหลวง” จัดสรรงบดำเนินงานสำหรับกลุ่มเป้าหมายคนละ 500 บาท

1.3 การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ

ที่ผ่านมาหน่วยจัดการศึกษา/สถานศึกษาภายใต้สำนักงาน กศน. ได้รับจัดสรรงบประมาณผ่านงบดำเนินงาน งบเงินอุดหนุน และ งบรายจ่ายอื่น เป็นหลัก โดยผู้เรียนปกติทั่วไปในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับสนับสนุนในลักษณะของเงินอุดหนุนรายหัว (ตามจำนวนผู้เรียน) ผ่านโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการเรียนฟรี) ครอบคลุม 3 รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสำหรับผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษา ตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รายละเอียดตามภาคผนวกฯ

สำหรับศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) ได้รับจัดสรรงบประมาณผ่านโครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก และเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร เพื่อสนองงานตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พื้นที่ทรงงาน) และโครงการทุนการศึกษาเด็กสภาวะยากลำบาก ในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือใน 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง น่าน แม่ฮ่องสอน ตาก ลำพูน และพะเยา โดยได้รับจัดสรรทุนการศึกษา ทุนละ 5,000 บาท โดยผู้รับทุนเป็นผู้เรียนอายุ 6 – 15 ปี ในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่อยู่บนพื้นที่สูงและเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ (9 ชนเผ่า)

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอจากการประชุม

จากข้อมูลแบบสำรวจข้อมูลค่าใช้จ่ายฯ และการลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นเชิงลึกต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการประชุม เรื่อง แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ที่มีคุณภาพ สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม ได้ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ

1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สามัญศึกษา) ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามโครงการเรียนฟรี ในอัตราที่ต่ำกว่าผู้เรียนในสังกัดอื่น และได้รับเพียง 3 รายการ จากทั้งหมด 5 รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยค่าหนังสือเรียนได้รับจัดสรรไม่เต็มอัตรา (ร้อยละ 60 ของผู้ลงทะเบียนเรียน)

1.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อาชีวศึกษา) ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามโครงการเรียนฟรี ในอัตราที่ต่ำกว่าผู้เรียนในสังกัดอื่น โดยที่ทุกสาขาได้รับค่าจัดการเรียนการสอนในอัตราที่เท่ากันคือ 5,500 บาท/คน/ปี และได้รับเพียง 3 รายการ จากทั้งหมด 5 รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.3 ผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษาภายใต้สังกัด กศน. ไม่ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวจากโครงการเรียนฟรี

1.4 สถานศึกษาที่จัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้สังกัดสำนักงาน กศน. ได้รับค่าจัดการเรียนการสอนไม่เต็มตามอัตราที่จัดสรรให้ เนื่องจากส่วนกลางแบ่งงบประมาณส่วนหนึ่งสำหรับค่าจัดทำข้อสอบ ดำเนินการจัดสอบและบริหารจัดการ รวมถึงสำนักงาน กศน. จังหวัด ที่ขาดงบประมาณสำหรับการบริหารจัดการต่าง ๆ และจัดทำข้อสอบรายวิชาเพิ่มเติม จะแบ่งงบประมาณจากค่าจัดการเรียนการสอนเพื่อใช้บริหารจัดการ โดยจำนวนงบประมาณขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละจังหวัด

2. ด้านบุคลากร

2.1 อัตราของครู กศน. มีไม่เพียงพอ ปัจจุบันหน่วยจัดการศึกษา (กศน.อำเภอ) ใช้เงินอุดหนุนรายหัวจากโครงการเรียนฟรีสำหรับจ่ายค่าจ้างครู (และค่าตอบแทนวิทยากร) ทำให้ครู กศน. ตำบล หรือครู ศรช. 1 คน ต้องหาผู้เรียนให้ได้อย่างน้อย 60 คน/ภาคเรียน เพื่อให้เพียงพอสำหรับจ่ายค่าจ้างครู จึงควรจัดสรรงบประมาณแบบเหมาจ่ายสำหรับค่าจ้างครู กศน. ตำบล หรือ ครู ศรช.

2.2 บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ใช่ข้าราชการ และครูในสังกัด กศน. มีภาระงานจำนวนมาก ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการโยกย้าย การลาออกของบุคลากร และความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

2.3 ค่าพาหนะสำหรับครู โดยครู กศน. ได้รับค่าพาหนะสำหรับครูสอนคนพิการ เดือนละ 1,000 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีความยากลำบากและแตกต่างกันตามบริบทพื้นที่ ทั้งนี้ ปัจจุบันไม่ได้รับสนับสนุนค่าใช้จ่ายดังกล่าว

3. ด้านการบริหารจัดการ/กฎ/ระเบียบ

3.1 สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณ ปัจจุบันสถานศึกษาได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนฯ 2 ครั้ง แบ่งเป็นครั้งที่ 1 ร้อยละ 70 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 30 แต่สถานศึกษาจำเป็นต้องจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวในครั้งเดียว

3.2 ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างไม่ชัดเจน และขาดความยืดหยุ่น อาทิ ไม่สามารถซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และวัสดุสำนักงาน

3.3 อัตราค่าตอบแทนวิทยากรไม่เหมาะสมตามการจัดกิจกรรม

บทที่ 3

บทวิเคราะห์แนวทางการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

การศึกษาแนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ อาศัยผลการทบทวนวรรณกรรมและความคิดเห็นจากการประชุมฯ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ทางเลือกและพัฒนาแนวทางการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งในเบื้องต้นสถานศึกษาและหน่วยงานหลักที่เข้าร่วมประชุมในแต่ละพื้นที่ ทั้งกรุงเทพมหานคร สงขลา เชียงใหม่ อุบลราชธานี และระยอง มีความเห็นที่สำคัญ สรุปดังนี้

1. ภาพรวม

ภาพรวมอัตราเงินอุดหนุนรายหัวที่ปรับตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 ยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าบริการ และไม่ครอบคลุมการจัดสรรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทั้งมิติด้านสถานศึกษาและผู้เรียน ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อัตราเงินเพื่อและค่าครองชีพมีการปรับเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งแม้จะมีการปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวล่าสุดตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 หลังจากที่ไม่มีมีการปรับอัตราการอุดหนุน

พื้นฐานมานานกว่า 10 ปี นับตั้งแต่ปี 2553 แต่งบประมาณดังกล่าวยังคงไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งยังคงพบข้อมูล อาทิ **มูลค่าแท้จริงของเงินอุดหนุนฯ ลดลง** เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อรวมทั้งราคาสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี **สถานศึกษา ได้รับจัดสรรเงินสนับสนุนในอัตราที่ “ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายจริง”** และส่วนใหญ่จำเป็นต้องระดมเงินสนับสนุนจากแหล่งเงินอื่น อาทิ เงินค่าบำรุงการศึกษา เงินบริจาค เงินรายได้สถานศึกษา เพื่อสมทบค่าใช้จ่ายสำหรับการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดแคลนบุคลากรและจำเป็นต้องระดมเงินจากแหล่งอื่นหรือกันเงินอุดหนุนรายหัวเพื่อจ่าย “ค่าจ้างบุคลากร” และ **ผู้เรียน/ผู้ปกครอง ยังคงรับภาระค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน** เนื่องจากเงินอุดหนุนฯ “ไม่เพียงพอสำหรับจัดหาเครื่องแบบนักเรียนครบชุด” (เสื้อ กางเกง/กระโปรง รองเท้า และถุงเท้า) รวมถึงเครื่องแบบอื่นที่สถานศึกษากำหนด นอกจากนี้ อุปกรณ์การเรียนบางรายการมีราคาสูง อาทิ ดินน้ำมัน ไร้สารพิษ เครื่องมือเรขาคณิต วัสดุอุปกรณ์ด้าน ICT ที่จำเป็นต้องใช้เพื่อประกอบการเรียนผ่านสื่อออนไลน์ และรายการอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุน เช่น ค่าประกันอุบัติเหตุ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร เป็นต้น อีกทั้งสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบให้ค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นภาระของผู้ปกครอง

1.2 ปัจจัยด้านวิธีการอุดหนุนงบประมาณ

การจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวเป็นการอุดหนุนโดยพิจารณาตามจำนวนผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งเป็นการนำจำนวนผู้เรียนคูณกับอัตราเงินอุดหนุนที่กำหนดในแต่ละรายการ เพื่อได้เป็นงบประมาณที่แต่ละโรงเรียนได้รับจัดสรร ซึ่งวิธีการดังกล่าวทำให้มีข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบสำหรับ

โรงเรียนในแต่ละขนาด โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ที่งบประมาณที่ได้รับเมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้เรียนแล้ว ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน หรือแม้แต่โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีผู้เรียนจำนวนมาก ซึ่งควรจะได้รับงบประมาณที่เพียงพอ ก็ยังพบว่างบประมาณดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายบางรายการ อาทิ ค่าสาธารณูปโภค เป็นค่าใช้จ่ายประจำที่แม้จะมีนักเรียนจำนวนเท่าไร โรงเรียนก็ยังคงจำเป็นต้องจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวในจำนวนเท่าเดิม การจัดสรรงบประมาณในลักษณะรายหัวตามจำนวนผู้เรียน จึงอาจเหมาะสมกับโรงเรียนบางขนาด และบางรายการค่าใช้จ่าย ส่วนบางรายการจะเหมาะกับการจัดสรรแบบเหมาจ่าย ที่อาจต้องมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าใช้จ่ายขั้นต่ำที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาในแต่ละขนาดต่อไป

1.3 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ

สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการด้านการเงินและบุคลากรของสถานศึกษา เนื่องจากเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐาน และบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ สถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องกันเงินอุดหนุนค่าจัดการเรียนการสอนสำหรับค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐาน อาทิ ค่าจ้างชั่วคราว (อาทิ จ้างครูอัตราจ้างรายเดือน พนักงานขับรถ นักการภารโรง) ค่าตอบแทน (อาทิ ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าตอบแทนวิทยากรวิชาชีพท้องถิ่น) ค่าใช้สอย (อาทิ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าจ้างซ่อมแซม ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าพาหนะพานักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้) ค่าวัสดุ (อาทิ ค่าวัสดุการศึกษา ค่าเครื่องเขียน ค่าวัสดุเวชภัณฑ์ ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาทรัพย์สิน) ค่าสาธารณูปโภค (อาทิ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์) รวมถึง

การจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร การประกอบตัดแปลง ต่อเติม หรือปรับปรุงที่ดินและ/หรือสิ่งก่อสร้าง

นอกจากนี้ การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลรายรับและรายจ่าย เงินงบประมาณของสถานศึกษา ส่วนใหญ่พบว่ายังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ ไม่ได้แยกประเภท อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาไม่มีบุคลากรด้านการบัญชีโดยเฉพาะ แต่ใช้วิธีการมอบหมายให้ครูทำหน้าที่ดังกล่าว จึงขาดระบบการเก็บบันทึกข้อมูลทางการเงินที่เป็นมาตรฐาน ทั้งข้อมูลที่เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือกระดาษ ส่งผลต่อการประเมินผลลัพธ์และประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนดำเนินการได้ยาก และอาจมีความเสี่ยงต่อการใช้จ่ายงบประมาณผิดประเภท หรือใช้เงินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือหลักเกณฑ์ของโครงการฯ

ทั้งนี้ แม้จะยังพบว่าจำนวนงบประมาณที่ได้รับอุดหนุนยังคงไม่เพียงพอ แต่เนื่องจากเพิ่งมีการปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายหัวเมื่อปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมา แนวทางในการขอปรับเพิ่มจึงยังไม่เหมาะสม ความคิดเห็นส่วนใหญ่จึงเสนอให้ปรับเปลี่ยนจำนวนรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานและวิธีการจัดการจัดสรรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลง อาทิ แยกอุดหนุนค่าไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต และค่าจ้างบุคลากรเป็นการเฉพาะ (ปัจจุบันรวมอยู่ในเงินอุดหนุนค่าจัดการเรียนการสอน) เพิ่มอุดหนุนรายการค่าใช้จ่ายสำหรับสื่อ/อุปกรณ์การเรียนผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งเสนอให้ปรับระเบียบ/แนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนให้สถานศึกษาสามารถใช้จ่ายเงินระหว่างประเภทและรายการ การหารายได้สถานศึกษา การใช้เงินสะสม/เงินเหลือจ่ายโดยไม่ต้องส่งคืนคลัง เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารด้านการเงินมากขึ้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกำกับติดตามและลดความยุ่งยากซ้ำซ้อนของการรายงาน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1) รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่ควรปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

(1) ปัจจุบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ในระบบ) ได้รับความอุดหนุนรายหัวสำหรับค่าใช้จ่ายพื้นฐาน 5 รายการ ควรเพิ่มจำนวนรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานและอุดหนุนในอัตราที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง อาทิ “รายการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้” ของนักเรียนและครูผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ “รายการค่าบริการส่วนกลาง” เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสถานศึกษาในภาพรวม โดยจัดสรรตามขนาดโรงเรียน รวมถึงเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับ “ค่าศึกษาองค์ความรู้/หลักสูตรที่หลากหลาย” ในลักษณะ “คู่มือการศึกษา” ที่ให้นักเรียนได้ใช้ตามความสนใจ และมีระบบประเมินติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

(2) ค่าใช้จ่ายประจำรายการที่ควรแยกออกจากค่าจัดการเรียนการสอน ที่ประชุมมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรแยก “ค่าสาธารณูปโภค” โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา และ “ค่าจ้างบุคลากร” ออกจากค่าจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำเงินอุดหนุนจำนวนดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ควรศึกษาแนวทางสนับสนุนค่าไฟฟ้า อาทิ ปรับค่าไฟฟ้าผันแปร (ค่า FT) เป็นอัตราพิเศษสำหรับสถานศึกษา เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาจ่ายในอัตราเดียวกับครัวเรือน นอกจากนี้ อาจแบ่งสัดส่วนการจ่ายค่าไฟฟ้าของสถานศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สถานศึกษารับผิดชอบและส่วนที่หน่วยงานส่วนกลางช่วยสมทบ

(3) ค่าหนังสือเรียน ควรปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุน และปรับหลักเกณฑ์ให้สามารถจัดซื้อเป็น e-book หรือ tablet ได้ เนื่องจากปัจจุบันองค์ความรู้ต่าง ๆ มีอยู่อย่างแพร่หลายในรูปแบบสื่อดิจิทัล

โดยอาจนำร่องในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่ผู้เรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงกว่าระดับชั้นอื่น ๆ รวมทั้งควรเน้นเรื่องคุณภาพของหนังสือเรียน และการปรับหลักเกณฑ์แนวทางการจัดซื้อหนังสือเรียนที่ปัจจุบันสถานศึกษาต้องซื้อตามที่กำหนด ให้มีความยืดหยุ่น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพิจารณาจัดซื้อหนังสือเรียนตามที่ต้องการได้ ทั้งตามความต้องการจำเป็นพื้นฐานและตามบริบทพื้นที่ เช่น ภาคเหนือที่มีผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์

(4) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปัจจุบันสถานศึกษาต้องใช้จัดตามกิจกรรมที่กำหนดเท่านั้น จึงเสนอให้เพิ่มทางเลือกในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามบริบทความต้องการของแต่ละสถานศึกษารวมทั้งควรเพิ่มเติมรายละเอียดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการซ่อมแซมอุปกรณ์ IT เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการเงินจำนวนดังกล่าวได้ตามความต้องการที่แท้จริง

2) วิธีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน

(1) ค่าใช้จ่ายพื้นฐานควรจัดสรร/สนับสนุน ตามความเหมาะสมกับลักษณะของแต่ละรายการ เนื่องจากปัจจุบันการอุดหนุนในลักษณะรายหัวตามจำนวนผู้เรียนในปัจจุบัน ไม่เพียงพอสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่จะใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นควรให้สนับสนุนผสมผสานแบบเหมาจ่าย สำหรับรายการค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าจ้างบุคลากร ค่าสาธารณูปโภค และแบบรายหัว สำหรับค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบ รวมทั้งคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนออนไลน์ผ่านสื่อเทคโนโลยี ขนาดโรงเรียน และบริบทเชิงพื้นที่ของโรงเรียน

(2) ควรพิจารณาปรับอัตราเงินอุดหนุนและวิธีการจัดสรรสำหรับการศึกษาในแต่ละระดับให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ต้นทุน/

ค่าใช้จ่ายจริง แทนการปรับเพิ่มจากกลุ่มเป้าหมายและอัตราเงินอุดหนุนเดิม เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนมีความหลากหลาย และค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอาจสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา

(3) ความเห็นเกี่ยวกับหน่วยเบิกจ่ายเงินอุดหนุนฯ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เห็นว่าสถานศึกษาควรเป็นหน่วยเบิกจ่าย เพื่อสามารถบริหารจัดการได้เองและมีความคล่องตัว ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าสถานศึกษาต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลแบบเต็มรูปแบบ รวมทั้งขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านบุคลากรของสถานศึกษา และกลุ่มที่ 2 เห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดควรเป็นหน่วยเบิกจ่าย โดยในระดับภูมิภาคให้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยเบิกจ่ายในพื้นที่ อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3) กฎ/ระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายหัวฯ

(1) ควรปรับกฎระเบียบ/แนวทางการใช้เงินอุดหนุน เพื่อให้โรงเรียนสามารถถ่ายจ่ายระหว่างรายการและคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการเงิน อาทิ การจัดซื้ออุปกรณ์การสอน ครุภัณฑ์ทางการศึกษา การจ้างครู/บุคลากร รวมถึงการหารายได้ การใช้จ่ายเงินสะสมและ/หรือเงินเหลือจ่ายของโรงเรียน โดยไม่ต้องส่งคืนคลัง

(2) ปัจจุบันสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนฯ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง แบ่งเป็นครั้งที่ 1 ร้อยละ 70 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 30 ซึ่งอาจเกิดจากต้องการตรวจทานและจัดสรรเงินตามจำนวนผู้เรียนในแต่ละภาคการศึกษา อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เรียนเพิ่ม/ลดเพียงเล็กน้อย ในขณะที่ค่าใช้จ่ายบางรายการจำเป็นต้องจ่ายในคราวเดียว จึงเสนอให้จัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาเต็มจำนวนตั้งแต่ครั้งที่ 1 หรืออย่างน้อยร้อยละ 90

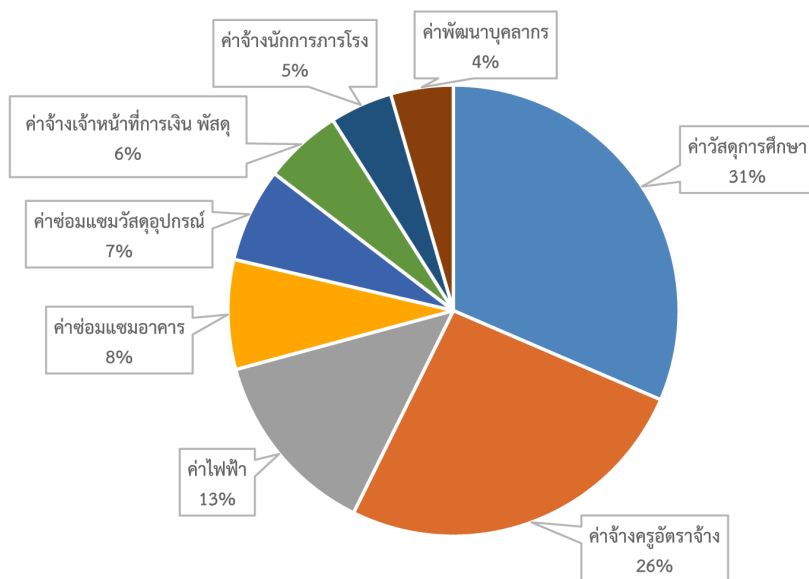
(3) ยกเลิกการเรียกเก็บใบเสร็จรับเงินจากผู้ปกครอง กรณีค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน เนื่องจากเป็นภาระของผู้ปกครองและสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจโอนเงินอุดหนุนค่าเครื่องแบบและอุปกรณ์การเรียนเข้าบัญชีผู้ปกครองหรือผู้เรียนโดยตรง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินจำนวนดังกล่าว

2. ข้อมูลจากแบบสำรวจความคิดเห็นฯ การอภิปราย และการประชุมกลุ่มย่อย

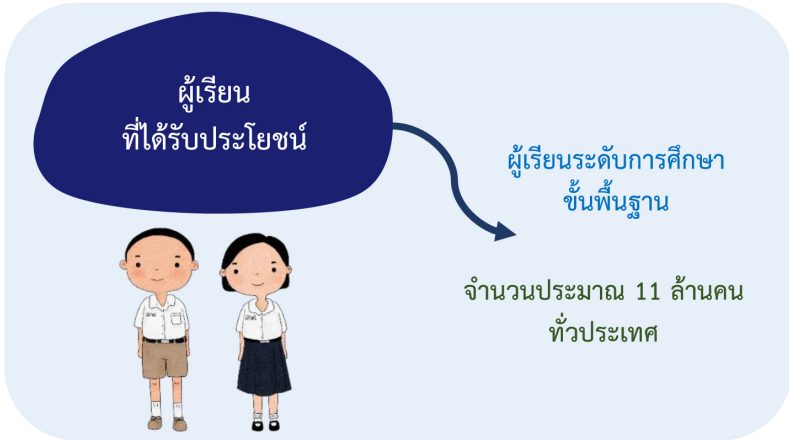
ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายในช่องทางต่าง ๆ ทั้งแบบสำรวจความคิดเห็น การอภิปราย และการประชุมกลุ่มย่อย สอดคล้องกันในประเด็นการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวฯ โดยด้านสถานศึกษาพบว่า “ค่าจัดการเรียนการสอน” มีความสำคัญสูงสุด และรายการค่าใช้จ่ายที่ควรปรับเร่งด่วน ได้แก่ ค่าจ้างครูอัตราจ้าง ค่าวัสดุการศึกษา และค่าไฟฟ้า โดยส่วนใหญ่เสนอให้จัดสรรเงินอุดหนุนแบบเหมาจ่ายเป็นก้อนเดียวไปยังสถานศึกษา ยกเว้นบางรายการ อาทิ ค่าสื่อ/วัสดุการศึกษาที่ควรจัดสรรตามจำนวนผู้เรียน รวมถึงค่าประกันชีวิต/ประกันอุบัติเหตุของผู้เรียนและบุคลากรสถานศึกษาที่ปัจจุบันยังไม่ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุน ซึ่งข้อมูลสัดส่วนความคิดเห็นต่อการจัดลำดับความสำคัญของรายการค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากแบบสำรวจความคิดเห็นฯ แสดงให้เห็นว่า 3 ลำดับแรก ที่ผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นฯ ให้ความสำคัญ คือ ลำดับที่ 1 ค่าวัสดุการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 31 ลำดับที่ 2 ค่าจ้างครูอัตราจ้าง คิดเป็นร้อยละ 26 และลำดับที่ 3 ค่าไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 13 นอกจากนี้ ยังมีรายการอื่น ๆ ที่ผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นฯ ให้ความสำคัญ แต่มีระดับความสำคัญที่ลดหลั่นลงมา อาทิ ค่าซ่อมแซมอาคาร ค่าซ่อมแซมวัสดุ อุปกรณ์ ค่าจ้าง

เจ้าหน้าที่การเงิน พัสดุ ค่าจ้างนักรการภารโรง และค่าพัฒนาบุคลากร
รายละเอียดปรากฏตามกราฟด้านล่าง

การจัดลำดับความสำคัญของรายการค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

สำหรับความคิดเห็นต่อการจัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน
ด้านผู้เรียน พบว่า สมุด ดินสอ ปากกา ยังคงเป็นอุปกรณ์การเรียนสำคัญ
อย่างไรก็ตาม ควรเพิ่มรายการอุปกรณ์จำเป็นพื้นฐานให้สอดคล้อง
กับสภาพจริง อาทิ กระเป๋านักเรียน แท็บเล็ต อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์
ซึ่งผู้เรียน/ผู้ปกครองต้องรับภาระ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่ได้รับอุดหนุน
นอกจากนี้ ความคิดเห็นส่วนใหญ่ยังเสนอให้จัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับ
เครื่องแบบจำเป็น โดยชุดนักเรียนควรจัดสรรให้ครบ 2 ชุด รวมถึงชุดพละ
ชุดลูกเสือ-เนตรนารี ชุดไทย หรือชุดชื้อป๋าง ที่ควรจัดสรรอย่างละ 1 ชุด

นอกจากนี้ จากการอภิปรายและประชุมกลุ่มย่อย ยังมีข้อเสนอเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา สรุปประเด็นสำคัญดังนี้

(1) การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา ควรให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลเต็มรูปแบบ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีอำนาจตัดสินใจและบริหารจัดการด้านการเงินและบุคลากรได้อย่างแท้จริง

(2) การจัดเก็บข้อมูลและกำกับติดตาม ควรนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดการรายงานที่ซ้ำซ้อน

(3) การจัดสรรบุคลากร ควรจัดสรรครูและบุคลากรสนับสนุนให้เพียงพอ โดยเฉพาะนักการภารโรง เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุ

(4) การพัฒนาสูตรจัดสรรเงินอุดหนุน ควรมีการสำรวจและการรับฟังความเห็นจากสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้เรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ/หรือภาคส่วนอื่นร่วมสนับสนุนด้านการเงิน บุคลากร และทรัพยากรทางการศึกษา นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาแนวทางจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างต่อเนื่อง

(5) การบริหารจัดการด้านการเงินของสถานศึกษา ควรมีแนวทาง
รองรับการดำเนินงาน กรณีงบประมาณจัดสรรล่าช้าและไม่เต็มจำนวน
เนื่องจากส่งผลต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมถึงการปฏิบัติงาน
ของครู

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากการศึกษาที่ผ่านมาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และจากการลงพื้นที่เพื่อจัดประชุมเรื่อง “แนวทางการจัดสรรทรัพยากร เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ” จำนวน 5 ครั้ง ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ 4 ภูมิภาค ณ จังหวัดสงขลา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดระยอง ได้ข้อสรุปจากความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับนโยบาย (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค) และระดับปฏิบัติ (สถานศึกษา) ในพื้นที่ พบข้อค้นพบสำคัญเบื้องต้นว่า การปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวฯ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 ในภาพรวมสามารถช่วยในการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้เรียน/ผู้ปกครองและสถานศึกษาได้ในระดับหนึ่ง แต่เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากยังคงมีส่วนต่างในรายการที่สถานศึกษาหรือผู้ปกครองจำเป็นต้องสนับสนุนเพิ่มเติมจากงบประมาณที่ได้รับจากรัฐในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การระดมทุน การบริจาค การเก็บเงินบำรุงการศึกษา รวมทั้งรายการค่าใช้จ่ายปรับเปลี่ยนตามสถานะเศรษฐกิจและสังคม และรายการค่าใช้จ่ายจำเป็นมีการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีมากขึ้น จึงเป็นเหตุผลให้จำเป็นต้องทบทวนปรับเปลี่ยน หรือเพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดทำแนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งเบื้องต้นสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนแนวทางการใช้จ่ายรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน

รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานจำเป็นต้องมีการทบทวน เพื่อหาแนวทางสนับสนุนที่เหมาะสม เพียงพอและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง โดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและสถานศึกษารวมถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวฯ ได้มีการปรับล่าสุดตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 ดังนั้น การเสนอขอปรับเพิ่มอัตราดังกล่าวจึงอาจเป็นไปได้ยาก ประกอบกับข้อจำกัดของการจัดสรรในลักษณะเงินอุดหนุนรายหัวที่สะท้อนจากผู้ปฏิบัติ เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า “ไม่เพียงพอ” สำหรับการบริหารจัดการโดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหา ดังกล่าว

จากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 28/2559 ที่ระบุว่า “ข้อ 3 ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ให้มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย วรรคสองระบุว่าให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี เพื่อเสนอตามกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยค่าใช้จ่าย ได้แก่ (1) ค่าจัดการเรียนการสอน (2) ค่าหนังสือเรียน (3) ค่าอุปกรณ์การเรียน (4) ค่าเครื่องแบบนักเรียน (5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (6) ค่าใช้จ่ายอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ” จะเห็นได้ว่า (6) ค่าใช้จ่ายอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ อาจเป็นรายการค่าใช้จ่ายที่สามารถเสนอขออุดหนุนเพิ่มเติมได้ โดยมีเหตุผลความจำเป็นประกอบการพิจารณา ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลและการลงพื้นที่ประชุมระดมความคิดเห็น

ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากสังกัดต่าง ๆ มีความเห็นสอดคล้องกัน สรุปได้ดังนี้

1.1 การสนับสนุนรายการค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็นเพิ่มเติม โดยอาจเสนอขอสนับสนุนเป็นรายการ (6) ค่าใช้จ่ายอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 28/2559 ซึ่งรายการที่สถานศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความจำเป็นเร่งด่วน และควรสนับสนุนเพิ่มเติม ได้แก่ “ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา” “ค่าบริหารจัดการในกรณีฉุกเฉิน” “ค่าสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้” และ “ค่าบริหารส่วนกลาง”

1.2 การแยกสนับสนุนค่าสาธารณูปโภคออกจากค่าจัดการเรียนการสอน เป็นประเด็นที่ได้รับความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก และต้องการได้รับความช่วยเหลือเร่งด่วน คือ ค่าไฟฟ้า ซึ่งเป็นรายการที่สถานศึกษาแต่ละสังกัดมีแนวทางการปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนค่าสาธารณูปโภคเป็นการเฉพาะ แยกจากรายการค่าจัดการเรียนการสอน แตกต่างจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องนำเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวฯ รายการค่าจัดการเรียนการสอนมาจ่าย ค่าใช้จ่ายดังกล่าว หรือเรียกเก็บจากผู้ปกครองเพิ่มเติมตามความสมัครใจ ซึ่งส่วนใหญ่มีสัดส่วนเกินกว่าครึ่งของเงินที่ได้รับอุดหนุนค่าจัดการเรียนการสอนทั้งหมด ส่งผลต่องบประมาณในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จึงควรมีแนวทางในการลดภาระค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถใช้งบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างแท้จริง รวมถึงสนับสนุนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและสภาวะการณ์ปัจจุบัน โดยอาจใช้พลังงานทางเลือกเพื่อลดภาระค่าไฟฟ้าของสถานศึกษา อาทิ การใช้โซลาร์เซลล์ เพื่อช่วยในการ

ผลิตกระแสไฟฟ้า มาใช้ในการแบ่งเบาค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา การทำความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง อาทิ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต/การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง/การประปาส่วนภูมิภาค ผู้ให้บริการโทรคมนาคม โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าที่อาจขอรับการสนับสนุนในอัตราพิเศษสำหรับสถานศึกษา เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาจ่ายค่าไฟฟ้าในอัตราเดียวกับครัวเรือน หรือกำหนดเงื่อนไขในการสนับสนุนตามขนาดของโรงเรียน หรือหารายได้เพิ่มเติมจากการขายไฟฟ้าส่วนเกินจากการใช้จ่ายของสถานศึกษา ทั้งนี้ ดำเนินการภายใต้กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจต้องมีการพิจารณาปรับปรุงในรายละเอียดให้เหมาะสมต่อไป

1.3 การอุดหนุนค่าใช้จ่ายแบบรายหัวและแบบเหมาจ่าย เมื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวฯ ใน 2 ลักษณะ คือ การอุดหนุนแบบรายหัว (ตามจำนวนผู้เรียน) และการอุดหนุนแบบเหมาจ่าย จะพบว่า การอุดหนุนค่าใช้จ่ายแบบรายหัว ซึ่งเป็นการจัดสรรค่าใช้จ่ายโดยคำนวณตามจำนวนผู้เรียน การอุดหนุนในลักษณะดังกล่าว มีข้อจำกัดสำหรับโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ที่มีจำนวนผู้เรียนมากน้อยแตกต่างกัน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่เมื่อคำนวณงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวฯ ที่จะได้รับตามจำนวนผู้เรียน ทำให้ได้งบประมาณจำนวนน้อย สถานศึกษาส่วนใหญ่จึงเกิดปัญหาทางงบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากรายจ่ายบางรายการแม้จำนวนผู้เรียนมากหรือน้อย โรงเรียนก็จำเป็นต้องจ่ายเงินในจำนวนที่เท่ากัน อาทิ รายจ่ายประจำ (ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าอินเทอร์เน็ต) ส่วนการอุดหนุนแบบเหมาจ่ายต้องคำนึงถึงขนาดของสถานศึกษาประกอบการพิจารณาด้วย ไม่สามารถจัดสรรให้กับทุกโรงเรียนในจำนวนเท่ากันได้ ซึ่งอาจกำหนดเป็นจำนวนงบประมาณที่จะสนับสนุนเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสถานศึกษาแต่ละขนาด เพื่อให้สถานศึกษามีงบประมาณเพียงพอที่จะบริหารจัดการสถานศึกษาได้ โดยอาจคำนวณ

อัตราเงินอุดหนุนขั้นต่ำจากค่าใช้จ่ายรายปีย้อนหลังของสถานศึกษาแต่ละขนาด เพื่อความเหมาะสมในการบริหารจัดการของสถานศึกษาแต่ละขนาด

1.4 การปรับปรุงแบบการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน โดยอาจนำข้อมูลความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และสถานศึกษาที่จำแนกตามความแตกต่างของผู้เรียน/สถานศึกษา อาทิ ผู้เรียนพิการ ยากจน ด้อยโอกาส โรงเรียนขนาดเล็ก/ใหญ่ รวมทั้งบริบท เฉพาะในแต่ละพื้นที่ มาพิจารณาประกอบการคำนวณอัตราเงินอุดหนุน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับความจำเป็น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดภาระงบประมาณของภาครัฐใน รายจ่ายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ

2. การบริหารจัดการและหารายได้เพิ่มเติมของสถานศึกษา

ศักยภาพในการบริหารจัดการและหารายได้เพิ่มเติมของสถานศึกษา แต่ละแห่งแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหลากหลายปัจจัย อาทิ วัสดุภัณฑ์หรือ ทัศนคติของผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา ศักยภาพและความพร้อม ของสถานศึกษา สภาพเศรษฐกิจและความพร้อมของผู้ปกครองหรือชุมชน สรุปลงเป็นข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

2.1 การเก็บเงินบำรุงการศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเก็บเงิน เพิ่มเติม เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมุ่งเน้นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระมากกว่าปกติ การสอนด้วยบุคลากรพิเศษ การสอนด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่แตกต่างจาก การเรียนการสอนปกติ หรือการสอนที่ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่จัดหาให้เป็นพิเศษตามอัตราที่เหมาะสมกับสภาพฐานะทางเศรษฐกิจของ ท้องถิ่น โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสมัครใจและความสามารถในการจ่ายของผู้ปกครอง โดยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบุว่า “ให้เป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ปกครอง และนักเรียน” เพื่อรับบริการที่เกินกว่ามาตรฐานที่รัฐพึงให้แก่ประชาชน ซึ่งในสภาพจริงพบว่า ผู้ปกครองมีความสามารถในการจ่ายแตกต่างกัน ส่งผลให้สถานศึกษามีข้อจำกัดในการหารายได้จากการเก็บเงินบำรุงการศึกษา จึงควรมีการศึกษาทางเลือกในการจัดกิจกรรมที่เกินมาตรฐานและการเก็บค่าบำรุงการศึกษาตามความสามารถในการจ่ายของผู้ปกครอง โดยรัฐอาจให้การสนับสนุนสมทบสำหรับผู้เรียนที่ยากจนหรือกลุ่มเป้าหมายพิเศษ รวมทั้งจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและรับผิดชอบร่วมกัน การจัดทำประกาศหรือระเบียบให้สถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติ และสร้างการรับรู้ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน และสังคม เพื่อมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลาน

2.2 การมีส่วนร่วมจัดหรือสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีสัดส่วนที่น้อย ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือวัสดุอุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอน หรือมีส่วนร่วมแบบไม่มีเงื่อนไขข้อตกลง อาทิ การบริจาคเงิน สิ่งของ และการร่วมเป็นจิตอาสา ซึ่งขาดความต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะด้านของสถานศึกษา จึงควรมีมาตรการที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจัดหรือสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยอาจมีแรงจูงใจในลักษณะต่าง ๆ อาทิ มาตรการทางภาษี การยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อช่วยส่งเสริมและดึงดูดภาคส่วนต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วม

นอกจากนี้ การสนับสนุนจากหน่วยงานในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งแบ่งการสนับสนุนเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) การสนับสนุนสถานศึกษาในสังกัด โดยการสนับสนุนสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากร ทั้งนี้ พบว่าปัญหาหลักคือการโยกย้ายของครู เนื่องจากสออบบรรจุเข้ารับราชการ ซึ่งทำให้ขาดความต่อเนื่องในการจัดการเรียนการสอน อปท. จึงจำเป็นต้องดำเนินการสรรหาและเปิดรับสมัครครูใหม่ รวมทั้งฝึกประสบการณ์ใหม่อยู่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนการศึกษาส่วนใหญ่เน้นสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการสนับสนุนสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ ยังมีในสัดส่วนที่น้อย เนื่องจากกฎ ระเบียบในการสนับสนุนการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดอื่น จึงเป็นข้อจำกัดทำให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมด้านการเงิน มีศักยภาพด้านบุคลากร ไม่สามารถให้การส่งเสริมสนับสนุนได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร

2.3 การกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับรายการค่าใช้จ่าย เนื่องจากปัจจุบันแนวทางการดำเนินงานไม่ระบุแบบเจาะจง สถานศึกษาบางส่วนจึงใช้จ่ายเงินงบประมาณโดยใช้ดุลยพินิจ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในการอุดหนุน เป็นการใช้จ่ายที่ผิดวัตถุประสงค์ รวมทั้งพิจารณาปรับรายการในการอุดหนุนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน อาทิ รายการค่าอุปกรณ์การเรียน ควรสนับสนุนเพิ่มเติมในรายการที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้กับการเรียนออนไลน์ หรือรายการค่าจัดการเรียนการสอนที่ปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดการเรียนการสอน ไม่จำเป็นต้องใช้ฮาร์ดแวร์-กระดานดำแล้ว เป็นต้น

3. การประเมินผลลัพธ์ทางการศึกษา

การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานเป็นการอุดหนุนงบประมาณเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ การประเมินประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นการประเมินโดยเปรียบเทียบสัดส่วนการเบิกจ่ายงบประมาณว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ ซึ่งงบประมาณดังกล่าวอาจไม่สะท้อนการดำเนินงานที่แท้จริง เนื่องจากสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยเงินนอกงบประมาณเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากงบประมาณที่รัฐอุดหนุน รวมทั้ง หากจะพิจารณาด้านคุณภาพการศึกษายังมีปัจจัยอื่นอีกหลายประการที่ต้องพิจารณาประกอบกันนอกเหนือจากงบประมาณ อาทิ ครู หลักสูตร และพื้นฐานความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน ดังนั้น ผลลัพธ์ทางการศึกษาจากการอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงอาจสามารถแสดงให้เห็นเพียงผลของการเข้าถึงการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” เท่านั้น และจำเป็นต้องศึกษาตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับการประเมินผลลัพธ์ทางการศึกษาที่แท้จริงต่อไป

4. กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเป็นข้อจำกัดในดำเนินงานของสถานศึกษา ควรมีการพิจารณาทบทวนเพื่อแก้ไขหรือผ่อนคลายข้อจำกัดดังกล่าว อาทิ การสนับสนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถานศึกษาที่ไม่ใช่ต้นสังกัด รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนสามารถทำข้อตกลงความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การปรับระเบียบเกี่ยวกับการเก็บเงินบำรุงการศึกษาและการจำกัดเพดานเงินบำรุงการศึกษาที่ทำให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนต้องพึ่งพางบประมาณของภาครัฐเป็นหลัก เนื่องจากข้อจำกัดในการเก็บเงินบำรุงการศึกษา โดยควรให้สถานศึกษามีทางเลือกในการจัดกิจกรรมและสามารถเรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษาเพิ่มเติมที่สะท้อนคุณภาพมาตรฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นนอกเหนือจากการให้บริการการศึกษาพื้นฐานแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในส่วนที่เกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐพึงให้กับผู้เรียนทุกคน และการปรับระเบียบการใช้จ่ายเงินเหลือจ่ายให้สถานศึกษาสามารถสะสมใช้ในปีต่อ ๆ ไป โดยไม่ต้องส่งคืนคลัง

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมาข้างต้น จึงอาจสรุปเป็นข้อเสนอเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จำแนกการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องสนับสนุนเร่งด่วน อาทิ ค่าไฟฟ้า ค่าจ้างบุคลากรสนับสนุน และค่าวัสดุการศึกษา ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายสำคัญของสถานศึกษา

ระยะที่ 2 การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบในการใช้จ่ายงบประมาณ การวางแผนและบริหารจัดการด้านการเงินสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน

ระยะที่ 3 การปรับวิธีการและกลไกสนับสนุนด้านการเงินและงบประมาณสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการด้านข้อมูล ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ข้อมูลจากรายงานฉบับนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาแนวทางบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาในภาพรวม (การจัดสรร การระดม/มีส่วนร่วม การใช้ และการกำกับติดตาม) จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติม เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอทางเลือกเชิงนโยบาย วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสีย ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ที่นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนวทางเพิ่มโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *รายงานประจำปี 2565*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2569*. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน : สภาพและแนวทางการสนับสนุน*. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). *คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน กศน.

ภาคผนวก

- **ภาคผนวก 1** อัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2569 ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 กรกฎาคม 2565
- **ภาคผนวก 2** สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค
- **ภาคผนวก 3** ระเบียบ และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง
 - แนวทางประมาณการรับและจัดทำงบประมาณรายจ่ายรองรับเงินอุดหนุนทั่วไปด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
 - คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2559 เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
- **ภาคผนวก 4** ภาพกิจกรรมการประชุม

ภาคผนวก 1

อัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2569

ตารางที่ 6 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 1 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
การศึกษาในระบบ					
■ การจัดการศึกษาทั่วไป (สถานศึกษารัฐและเอกชน)					
ก่อนประถมศึกษา	2,787	1,734	290	325	438
ประถมศึกษา	3,267	1,938	440	400	489
มัธยมศึกษาตอนต้น	5,487	3,570	520	500	897
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5,915	3,876	520	550	969

ตารางที่ 6 อดตราเงินอุดหนุน ปีที่ 1 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566) (ต่อ)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
อาชีวศึกษา (ปวช.)					
- อุตสาหกรรม/อุตสาหกรรมสิ่งทอ/ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	9,069	6,630	520	950	969
- พาณิชยกรรม	7,437	4,998	520	950	969
- คหกรรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	8,049	5,610	520	950	969
- ศิลปกรรม/อุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี	8,763	6,324	520	950	969
- ประมง/เกษตรกรรม	8,457	6,018	520	950	969
- เกษตรกรรม (ปศุสัตว์)	14,577	12,138	520	950	969
■ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)					
ก่อนประถมศึกษา	8,388	7,335	290	325	438
ประถมศึกษา	8,838	7,509	440	400	489

ตารางที่ 6 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 1 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566) (ต่อ)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น	12,398	10,481	520	500	897
มัธยมศึกษาตอนปลาย	12,857	10,818	520	550	969
■ การจัดการศึกษาโดยสถานประกอบการ (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)					
อาชีวศึกษา (ปวช.)	14,409	11,970	520	950	969
การศึกษานอกระบบ					
ประถมศึกษา	2,223	1,938			285
มัธยมศึกษาตอนต้น	2,937	2,346			591
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2,937	2,346			591
อาชีวศึกษา (ปวช.)	6,691	5,610			1,081

ตารางที่ 7 อัตรากำลังอุดหนุน ปีที่ 2 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
การศึกษาในระบบ					
■ การจัดการศึกษาทั่วไป (สถานศึกษารัฐและเอกชน)					
ก่อนประถมศึกษา	2,915	1,836	290	325	464
ประถมศึกษา	3,410	2,052	440	400	518
มัธยมศึกษาตอนต้น	5,750	3,780	520	500	950
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6,200	4,104	520	550	1,026

ตารางที่ 7 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 2 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567) (ต่อ)

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
อาชีวศึกษา (ปวช.)					
- อุดสาหกรรม/อุตสาหกรรมสิ่งทอ/ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	9,516	7,020	520	950	1,026
- พาณิชยกรรม	7,788	5,292	520	950	1,026
- คหกรรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	8,436	5,940	520	950	1,026
- ศิลปกรรม/อุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี	9,192	6,696	520	950	1,026
- ประมง/เกษตรกรรม	8,868	6,372	520	950	1,026
- เกษตรกรรม (ปฏูปู)	15,348	12,852	520	950	1,026
■ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)					
ก่อนประถมศึกษา	8,846	7,767	290	325	464
ประถมศึกษา	9,308	7,950	440	400	518

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ 7 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 2 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567) (ต่อ)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น	13,068	11,098	520	500	950
มัธยมศึกษาตอนปลาย	13,550	11,454	520	550	1,026
■ การจัดการศึกษาโดยสถานประกอบการ (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)					
อาชีวศึกษา (ปวช.)	15,170	12,674	520	950	1,026
การศึกษานอกระบบ					
ประถมศึกษา	2,354	2,052			302
มัธยมศึกษาตอนต้น	3,110	2,484		ไม่ได้รับอุดหนุน	626
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3,110	2,484		ไม่ได้รับอุดหนุน	626
อาชีวศึกษา (ปวช.)	7,084	5,940			1,144

ตารางที่ 8 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 3 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
การศึกษาในระบบ					
■ การจัดการศึกษาทั่วไป (สถานศึกษารัฐและเอกชน)					
ก่อนประถมศึกษา	3,077	1,972	290	325	490
ประถมศึกษา	3,591	2,204	440	400	547
มัธยมศึกษาตอนต้น	6,083	4,060	520	500	1,003
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6,561	4,408	520	550	1,083

ตารางที่ 8 อดิราเงินอุดหนุน ปีที่ 3 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568) (ต่อ)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
อาชีวศึกษา (ปวช.)					
- อุดสาหกรรม/อุตสาหกรรมสิ่งทอ/ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	10,093	7,540	520	950	1,083
- พาณิชยกรรม	8,237	5,684	520	950	1,083
- คหกรรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	8,933	6,380	520	950	1,083
- ศิลปกรรม/อุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี	9,745	7,192	520	950	1,083
- ประมง/เกษตรกรรม	9,397	6,844	520	950	1,083
- เกษตรกรรม (ปฎิรูป)	16,357	13,804	520	950	1,083
■ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)					
ก่อนประถมศึกษา	9,447	8,342	290	325	490
ประถมศึกษา	9,926	8,539	440	400	547

ตารางที่ 8 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 3 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568) (ต่อ)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี						
ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	
มัธยมศึกษาตอนต้น	13,943	11,920	520	500	1,003	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	14,455	12,302	520	550	1,083	
■ การจัดการศึกษาโดยสถานประกอบการ (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)						
อาชีวศึกษา (ปวช.)	16,166	13,613	520	950	1,083	
การศึกษานอกระบบ						
ประถมศึกษา	2,523	2,204			319	
มัธยมศึกษาตอนต้น	3,329	2,668			661	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3,329	2,668			661	
อาชีวศึกษา (ปวช.)	7,588	6,380			1,208	

ตารางที่ 9 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 4 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
การศึกษาในระบบ					
■ การจัดการศึกษาทั่วไป (สถานศึกษารัฐและเอกชน)					
ก่อนประถมศึกษา	3,225	2,040	290	325	570
ประถมศึกษา	3,750	2,280	440	400	630
มัธยมศึกษาตอนต้น	6,400	4,200	520	500	1,180
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6,890	4,560	520	550	1,260

ตารางที่ 9 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 4 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569) (ต่อ)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี

ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
อาชีวศึกษา (ปวช.)					
- อุตสาหกรรม/อุตสาหกรรมสิ่งทอ/ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	10,530	7,800	520	950	1,260
- พาณิชยกรรม	8,610	5,880	520	950	1,260
- คหกรรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	9,330	6,600	520	950	1,260
- ศิลปกรรม/อุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี	10,170	7,440	520	950	1,260
- ประมง/เกษตรกรรม	9,810	7,080	520	950	1,260
- เกษตรกรรม (ปศุสัตว์)	17,010	14,280	520	950	1,260
■ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)					
ก่อนประถมศึกษา	9,815	8,630	290	325	570
ประถมศึกษา	10,304	8,834	440	400	630

ตารางที่ 9 อัตราเงินอุดหนุน ปีที่ 4 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569) (ต่อ)

หน่วย: บาทต่อคนต่อปี					
ระดับการศึกษา	รวมอัตรา อุดหนุนรายหัว	ค่าจัดการเรียน การสอน	ค่าอุปกรณ์ การเรียน	ค่าเครื่องแบบ	ค่ากิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น	14,531	12,331	520	500	1,180
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15,057	12,727	520	550	1,260
■ การจัดการศึกษาโดยสถานประกอบการ (มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)					
อาชีวศึกษา (ปวช.)	16,813	14,083	520	950	1,260
การศึกษานอกระบบ					
ประถมศึกษา	2,620	2,280			340
มัธยมศึกษาตอนต้น	3,640	2,770			880
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3,640	2,760			880
อาชีวศึกษา (ปวช.)	7,820	6,600			1,220

รับที่ บคตค
วันที่ ๙ ส.ค. ๒๕๖๕
เวลา ๑๑.๓๓

สำนักงานรัฐมนตรี
เลขรับที่ 2721
วันที่ 2 ส.ค. 2565
เวลา 11.01

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕-๑๘๗/๐๓

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐
เลขที่ 4101
วันที่ 9 ส.ค. 2565
เวลา 12.23

เรื่อง การปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวตามความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้เรียน และเพิ่มศักยภาพสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๓๐๒/๑๘๘๔ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ร.ว.ศ.
เลขที่ 2918
วันที่ 8 ส.ค. 2565
เวลา 08.49

ตามที่ได้ออกเรื่อง การปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวตามความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้เรียนและเพิ่มศักยภาพสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลัง กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาได้เสนอความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอนี้ ไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ลงมติว่า

๑. อนุมัติในหลักการการปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวสำหรับผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ ทั้งนี้ ในส่วนของการศึกษานอกระบบให้กระทรวงศึกษาธิการใช้แนวทางการอุดหนุนรายหัวในปัจจุบัน ซึ่งได้รับการอุดหนุนฯ ๓ รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เฉพาะระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้อัตราเงินอุดหนุนฯ เช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ ตามข้อสังเกตของสำนักงบประมาณ

๒. ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นและข้อเสนอนี้ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้าย

ทราบด้วยแล้ว

ดร. ส.พ.

ขอแสดงความนับถือ

(Signature)

(Signature)

(นายอรพลผล สังข์ชาติ)
เลขาธิการสภาการศึกษา
- 9 ส.ค. 2565

(นางประไพ คำสะกุล)
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มอภ สกค.

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๔๓ (ขลิตา), ๑๕๒๒ (ทรัพย์สิน)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๔๔๖ www.soc.go.th
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th

สร.ศธ.
ส่ง
8 ส.ค. ๒๕๖๕

(Signature)
(นางสาวตรีสุข เทียนทอง)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ.
- 8 ส.ค. 2565

ภาคผนวก 2

สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 10 สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

ประเด็น	กรุงเทพฯ	ภาคใต้ (จ.สงขลา)	ภาคเหนือ (จ.เชียงใหม่)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จ.อุบลราชธานี)	ภาคตะวันออก (จ.ระยอง)
1) รายการค่าใช้จ่ายพื้นฐาน					
1.1 รายการค่าใช้จ่ายที่ควรปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับ/สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง		✓	-	✓	
- เพิ่ม “รายการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้”		✓	✓	✓	
- เพิ่ม “รายการค่าบริการส่วนกลาง”	✓				✓
- ปรับค่า FT เป็นอัตราพิเศษสำหรับสถานศึกษา	-		✓	✓	✓
- ปรับหลักเกณฑ์ที่สามารถจัดซื้อ e-book หรือสื่อดิจิทัลรูปแบบที่หลากหลาย	✓		✓	-	✓
- เพิ่มทางเลือกในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสำหรับกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	-	✓	-	✓	✓

ตารางที่ 10 สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค (ต่อ)

ประเด็น	กรุงเทพฯ	ภาคใต้ (จ.สงขลา)	ภาคเหนือ (จ.เชียงใหม่)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จ.อุบลราชธานี)	ภาคตะวันออก (จ.ระยอง)
- เพิ่มค่าศึกษาค่าของความรู้ ในลักษณะ “ดูองการศึกษา”	✓	-	-	-	-
- เพิ่ม “รายการค่าเดินทาง”	-	-	-	-	✓
- เพิ่ม “รายการค่าอาหาร/อาหารว่าง”	-	-	-	-	✓
- เพิ่ม “รายการค่าจ้างบุคลากรสนับสนุน”	-	-	-	-	✓
1.2 “ค่าสาธารณูปโภค” โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าและ ค่าน้ำประปา และ “ค่าจ้างบุคลากร” ควรแยกออกจาก ค่าจัดการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓
2) วิธีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน					
2.1 เหมืองจ่าย : ค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรม พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าจ้างบุคลากร และ ค่าสาธารณูปโภค	✓	✓	✓	✓	✓
2.2 รายหัว : ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบ	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 10 สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค (ต่อ)

ประเด็น	กรุงเทพฯ	ภาคใต้ (จ.สงขลา)	ภาคเหนือ (จ.เชียงใหม่)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จ.อุบลราชธานี)	ภาคตะวันออก (จ.ระยอง)
2.3 การเบิกจ่ายรายจ่ายประจำ - สถานศึกษาเป็นหน่วยเบิกจ่าย - ต้นสังกัดเป็นหน่วยเบิกจ่าย	- ✓	✓ ✓	- ✓	✓ ✓	✓ ✓
3) กฎ/ระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายหัว					
3.1 เพิ่มสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณงวดที่ 1	-	-	✓	✓	✓
3.2 ยกเลิกการเรียกเก็บใบเสร็จรับเงินจากผู้ปกครอง กรณี ค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน	✓	✓	✓	-	✓
4) ประเด็นข้อเสนอนอกระบบอื่น ๆ					
4.1 การชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประเด็น การหารายได้ของสถานศึกษาจากที่ราชพัสดุ	✓	✓	✓	✓	✓
4.2 การติดตั้งแผงโซลาร์เพื่อลดภาระค่าไฟฟ้า	✓	-	-	✓	✓
4.3 เพิ่มเงินอุดหนุนในระดับก่อนประถมศึกษา	✓	-	✓	✓	-

ตารางที่ 10 สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค (ต่อ)

ประเด็น	กรุงเทพฯ	ภาคใต้ (จ.สงขลา)	ภาคเหนือ (จ.เชียงใหม่)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จ.อุบลราชธานี)	ภาคตะวันออก (จ.ระยอง)
4.4 ประเมินจากผลการเรียนรู้ที่ต่างกันตามบริบทผู้เรียน/ พื้นที่	-	✓	✓	-	-
4.5 เพิ่มแรงจูงใจในการทำงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ให้สำหรับครู	-	✓	✓	✓	-
4.6 ปรับกฎ ระเบียบในการจัดซื้อสื่อให้เป็นอำนาจ ของสถานศึกษา	-	✓	-	-	-
4.7 ปรับเพิ่มอุดหนุนค่าอาหารกลางวันให้ถึงผู้เรียนชั้น ม. 3 กรณีโรงเรียนขยายโอกาส	-	✓	-	-	✓
4.8 ปรับหลักเกณฑ์ในการใช้เงินให้เอื้อง่าย	-	-	-	-	✓

ภาคผนวก 3

ระเบียบ และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

แนวทางประมาณการรับและจัดทำงานงบประมาณรายจ่ายรองรับเงินอุดหนุนทั่วไป ด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
1	เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุน ออาหารเสริม (นม)	<p>- จัดสรรสำหรับเด็กปฐมวัยใน ศพต. , เด็กอนุบาล และเด็ก ป.1 - ป.6</p> <p>- ให้อาหารแก่เด็กตั้งงบประมาณรองรับในอัตราคนละ 7.51 บาท</p> <p>ประกอบด้วย</p> <p>1.1 ร.ร. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 260 วัน</p> <p>1.2 ร.ร. สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 260 วัน</p> <p>1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ที่ อปท. จัดตั้งขึ้นเองและรับถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 260 วัน</p> <p>1.4 ร.ร. สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 280 วัน (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์, โรงเรียนพิเศษ)</p> <p>1.5 สถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษาออกโรงเรียน จำนวน 280 วัน (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่ราบสูง)</p> <p>1.6 สถานศึกษาสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 280 วัน (ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของกรมประชาสงเคราะห์ (เดิม))</p>

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2	<p>เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารกลางวัน</p>	<p>- จัดสรรสำหรับเด็กปฐมวัยใน ศพต., เด็กอนุบาล และเด็ก ป.1 - ป.6</p> <p>- ให้พิจารณาจัดงบประมาณรองรับในอัตราตามขนาดสถานศึกษา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2565 ดังนี้</p> <p>จำนวนเด็กนักเรียน 1 - 40 คน จัดสรรคนละ 36 บาท/คน/วัน</p> <p>จำนวนเด็กนักเรียน 41 - 100 คน จัดสรรคนละ 27 บาท/คน/วัน</p> <p>ประกอบด้วย</p> <p>2.1 ร.ร. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 200 วัน</p> <p>2.2 ร.ร. สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 200 วัน</p> <p>2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพต.) ที่ อปท. จัดตั้งขึ้นเองและรับถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 245 วัน</p> <p>2.4 สถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 280 วัน</p> <p>(ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบนพื้นที่ราบสูง)</p> <p>2.5 สถานศึกษาสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 280 วัน</p> <p>(ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของกรมประชาสงเคราะห์ (เดิม))</p>
3	<p>เงินอุดหนุนสำหรับส่งเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น</p>	<p>- ให้พิจารณาจัดงบประมาณตามกิจกรรมดังนี้</p> <p>ค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตโรงเรียน</p> <p>(1) ระบบ Asymmetric Digital Subscriber Line : ADSL</p> <p>- โรงเรียนละ 9,600 บาท</p>

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		<p>(2) ระบบ Wireless Fidelity : WiFi</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนละ 7,200 บาท - อปท. อาจพิจารณาเงินรายได้มาสมทบเพิ่มได้ตามความจำเป็น
4	<p>เงินอุดหนุนสำหรับส่งเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น (ค่าปัจจัยพื้นฐาน สำหรับนักเรียนยากจน)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัด อปท. ที่บิดา/มารดาผู้ปกครอง มีรายได้ต่อครัวเรือนไม่เกิน 36,000 บาท/ปี - ให้พิจารณาตั้งงบประมาณ ดังนี้ <p>(1) ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> * อัตราคนละ 500 บาท/ภาคเรียน (1,000 บาท/คน/ปี) * จัดสรรเป็นรายบุคคล โดยใช้ข้อมูลจากระบบการคัดกรองนักเรียนยากจนของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) <p>(2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> * อัตราคนละ 1,500 บาท/ภาคเรียน (3,000 บาท/คน/ปี) * จัดสรรเป็นรายบุคคล โดยใช้ข้อมูลจากระบบการคัดเลือกนักเรียนยากจนของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5	เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	<p>- จัดสรรสำหรับนักเรียนในโรงเรียน/วิทยาลัย สังกัด อปท. - ให้พิจารณาตั้งงบประมาณ ดังนี้</p> <p>5.1 ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว)</p> <p>(1) รายหัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) คนละ 1,836 บาท/คน/ปี - ระดับประถมศึกษา คนละ 2,052 บาท/คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คนละ 3,780 บาท/คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คนละ 4,104 บาท/คน/ปี - ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.) <p>(1) อุตสาหกรรม/อุตสาหกรรมสิ่งทอ/เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คนละ 7,020 บาท/คน/ปี</p> <p>(2) พาณิชยกรรม คนละ 5,292 บาท/คน/ปี</p> <p>(3) คหกรรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว คนละ 5,940 บาท/คน/ปี</p> <p>(4) ศิลปกรรม/อุตสาหกรรมบันเทิงและดนตรี คนละ 6,696 บาท/คน/ปี</p> <p>(5) ประมง/เกษตรกรรม คนละ 6,372 บาท/คน/ปี</p> <p>(6) เกษตรกรรม (ปศุรูป) คนละ 12,852 บาท/คน/ปี</p>

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2	รายการ	<p>(2) รายหัวส่วนเพิ่ม (Top Up)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับประถมศึกษา คนละ 250 บาท/ภาคเรียน * โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียน 120 คนลงมา ให้เพิ่มจากรายหัวที่ได้รับปกติ - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คนละ 500 บาท/ภาคเรียน * โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียน 300 คนลงมา ให้เพิ่มจากรายหัวที่ได้รับปกติ <p>5.2 ค่าหนังสือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) คนละ 200 บาท/คน/ปี - ระดับประถมศึกษา จำนวนเป็น <ol style="list-style-type: none"> (1) ประถมศึกษาปีที่ 1 คนละ 656.25 บาท/คน/ปี (2) ประถมศึกษาปีที่ 2 คนละ 649.95 บาท/คน/ปี (3) ประถมศึกษาปีที่ 3 คนละ 653.10 บาท/คน/ปี (4) ประถมศึกษาปีที่ 4 คนละ 706.65 บาท/คน/ปี (5) ประถมศึกษาปีที่ 5 คนละ 846.30 บาท/คน/ปี (6) ประถมศึกษาปีที่ 6 คนละ 858.90 บาท/คน/ปี

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดงบประมาณจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		<ul style="list-style-type: none"> - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกเป็น <ul style="list-style-type: none"> (1) มัธยมศึกษาปีที่ 1 คนละ 808.20 บาท/คน/ปี (2) มัธยมศึกษาปีที่ 2 คนละ 920.85 บาท/คน/ปี (3) มัธยมศึกษาปีที่ 3 คนละ 996.45 บาท/คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกเป็น <ul style="list-style-type: none"> (1) มัธยมศึกษาปีที่ 4 คนละ 1,383.90 บาท/คน/ปี (2) มัธยมศึกษาปีที่ 5 คนละ 1,326.15 บาท/คน/ปี (3) มัธยมศึกษาปีที่ 6 คนละ 1,164.45 บาท/คน/ปี - ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.) จำแนกเป็น <ul style="list-style-type: none"> (1) สาขาช่าง คนละ 2,000 บาท/คน/ปี (2) สาขาพาณิชยกรรม คนละ 2,000 บาท/คน/ปี (3) สาขาคหกรรม คนละ 2,000 บาท/คน/ปี
		5.3 ค่าอุปกรณ์ <ul style="list-style-type: none"> - ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) คนละ 290 บาท/คน/ปี - ระดับประถมศึกษา คนละ 440 บาท/คน/ปี

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดงบประมาณจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		<ul style="list-style-type: none"> - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คนละ 520 บาท/คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คนละ 520 บาท/คน/ปี - ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.) คนละ 520 บาท/คน/ปี
		5.4 ค่าเครื่องแบบนักเรียน
		<ul style="list-style-type: none"> - ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) คนละ 325 บาท/คน/ปี - ระดับประถมศึกษา คนละ 400 บาท/คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คนละ 500 บาท/คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คนละ 550 บาท/คน/ปี - ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.) คนละ 950 บาท/คน/ปี
		5.5 ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
		<ul style="list-style-type: none"> - ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) คนละ 464 บาท/คน/ปี - ระดับประถมศึกษา คนละ 518 บาท/คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คนละ 950 บาท/คน/ปี - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คนละ 1,026 บาท/คน/ปี - ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.) คนละ 1,026 บาท/คน/ปี

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6	เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส	<p>- จัดสรรให้แก่ อบต. ที่เข้าร่วมโครงการ (จำแนก 12 อบต.) เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ดังนี้</p> <p>(1) ค่าตอบแทนพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งครูสอนเด็กด้อยโอกาส (วุฒิปริญญาตรี) - อบต. ละ 1 คน ๆ ละ 15,000 บาท รวม 12 เดือน</p> <p>(2) เงินสมทบกองทุนประกันสังคม ร้อยละ 5 ของค่าจ้าง รวม 12 เดือน</p> <p>(3) ค่าวัสดุการศึกษา - อบต. ละ 10,000 บาท</p> <p>(4) ค่าพัฒนาบุคลากรครูสอนเด็กด้อยโอกาส - อบต. ละ 1 คน ๆ ละ 6,000 บาท</p>
7	เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการบริหารสมาชิกฝ่ายไอเอน	<p>- จัดสรรให้แก่ อบต. ที่รับถ่ายโอนสมาชิกเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบริหารสมาชิกฝ่ายที่ได้รับบริการถ่ายโอน จำนวน 1 สนาม มีรายการดังนี้</p> <p>(1) ค่าตอบแทนพนักงานจ้างตามภารกิจ (วุฒิปริญญาตรี) อัตราเดือนละ 15,000 บาทต่อคน รวม 12 เดือน</p> <p>(2) เงินสมทบกองทุนประกันสังคม ร้อยละ 5 ของค่าจ้างรวม 12 เดือน</p>

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		<p>(3) ค่าสาธารณูปโภค</p> <ul style="list-style-type: none"> - สนมและ 144,000 บาทต่อปี - อบท. อากาศพิจารณาเงินรายได้มาสมทบได้ตามความจำเป็น <p>(4) ค่าปรับปรุงซ่อมแซมและบำรุงรักษาสานกัฬา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สนมและ 900,000 บาทต่อปี - อบท. อากาศพิจารณาเงินรายได้มาสมทบได้ตามความจำเป็น <p>(5) ค่าพัฒนาบุคลากร (สนมและ 2 คน) คนละ 6,000 บาท</p>
8	เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.)	<ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) - ให้พิจารณาตั้งงบประมาณ ดังนี้ <p>8.1 ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว)</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรสำหรับเด็กอายุ 2 - 5 ปี - อัตราคนละ 1,836 บาท/คน/ปี <p>8.2 ค่าหนังสือเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี - อัตราคนละ 200 บาท/คน/ปี

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		<p>8.3 ค่าอุปกรณ์การเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี - อัตราคนละ 290 บาท/คน/ปี <p>8.4 ค่าเครื่องแบบนักเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี - อัตราคนละ 325 บาท/คน/ปี <p>8.5 ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี - อัตราคนละ 464 บาท/คน/ปี
9	<p>เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้</p>	<p>9.1 ค่าจ้างรายเดือนพนักงานจ้างตามภารกิจ (ปฏิบัติหน้าที่ครูสอนอิสลามศึกษา ครูสอนพุทธศาสนา ครูสอนพระปริยัติธรรม และครูปฏิบัติงานโภชนาการ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรอัตราคุณวุฒิปริญญาตรี <p>9.2 ค่าประกันสังคมสำหรับพนักงานจ้างตามภารกิจ (ปฏิบัติหน้าที่ครูสอนอิสลามศึกษา ครูสอนพุทธศาสนา ครูสอนพระปริยัติธรรม และครูปฏิบัติงานโภชนาการ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนกลางจัดสรรให้ในส่วนของ อปท. 5 - ให้ อปท. หักจากค่าตอบแทนพนักงานจ้าง 5%

ที่	รายการ
	<p>ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
	<p>9.3 เงินสวัสดิการสำหรับบริการปฏิบัติงานประจำสำนักงานในพื้นที่พิเศษ (ตามประกาศกระทรวงการคลัง)</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรอัตราคนละ 2,000 บาท/เดือน
	<p>9.4 ค่าจ้างเหมารายเดือนผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูสอนอิสลามศึกษาและครูสอนพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรอัตราคนละ 9,840 บาท/เดือน
	<p>9.5 ค่าจ้างรายชั่วโมงผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูสอนอิสลามศึกษา และครูสอนพระปริยัติธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรอัตราคนละ 80 วัน วันละ 8 ชั่วโมง ๆ ละ 200 บาท
	<p>9.6 ค่าจ้างรายวันผู้ปฏิบัติหน้าที่นักรงการโรง (เฉพาะวันเสาร์ - วันอาทิตย์)</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรอัตรา คนละ 80 วัน ๆ ละ 300 บาท
	<p>9.7 ค่าอาหารกลางวัน</p>
	<p>(1) สำหรับสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนหลักสูตรพื้นฐาน (ศาสนา) และหลักสูตร พระปริยัติธรรมที่ใช้สถานศึกษา สังกัด อบท. เป็นที่จัดการสอน (ชั้น ป.1 - ป.6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรอัตราคนละ 80 วัน ๆ ละ 20 บาท
	<p>(2) สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรอิสลามศึกษา (อิสลามศึกษาตอนกลาง/ มุตะวัชชีฎาะห์ (ชั้น ม.1 - ม.3) และอิสลามศึกษา ตอนปลาย/ชานาวิยะห์ (ชั้น ม.4 - ม.6))</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดสรรอัตราคนละ 200 วัน ๆ ละ 20 บาท

ที่	รายการ
	<p>ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
	<p>9.8 ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา</p>
	<p>- จัดสรรอัตราโรงเรียนละ 300,000 บาท</p>
	<p>9.9 ค่าวัสดุส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย</p>
	<p>- จัดสรรอัตราโรงเรียนละ 20,000 บาท ต่อปี</p>
	<p>9.10 ค่าวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจ/แบบเรียน สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานและหลักสูตรอิสลาม (อิสลามศึกษาตอนกลาง/มตะวิชาชีพะห์ (ชั้น ม.1 - ม.3) และอิสลามศึกษาตอนปลาย/ชานาวิยะห์ (ชั้น ม.4 - ม.6)</p>
	<p>- จัดสรรอัตราคนละ 1,000 บาท ต่อปี)</p>
	<p>9.11 ค่าใช้จ่ายในการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา และวิชาพุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาและหลักสูตรผสมผสาน</p>
	<p>(1) ค่าใช้จ่ายในการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา/พุทธศาสนาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>
	<p>- จัดสรรอัตราโรงเรียนละ 150,000 บาท</p>

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดประกอบการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
10	เงินอุดหนุนโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	<p>(2) ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา (มตะวิชชีญาฮ์) และสื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลักสูตรผสมผสาน</p> <p>- จัดสรรอัตราโรงเรียนละ 150,000 บาท</p> <p>(3) ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา (ชานาวิยะฮ์) และสื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลักสูตรผสมผสาน</p> <p>- จัดสรรอัตราโรงเรียนละ 150,000 บาท</p> <p>ค่าใช้จ่ายในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนภายใต้กรอบกิจกรรมการจัดประชุมวิชาการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา 2567</p> <p>- โรงเรียน / ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ 38 แห่ง</p> <p>แห่งละ 200,000 บาท</p> <p>- อปท. อาจพิจารณาเงินรายได้สมทบเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น</p>
11	เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัด การศึกษาลักษณะพิเศษ (โรงเรียนกีฬา)	<p>- ต้องเป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาลักษณะพิเศษ (โรงเรียนกีฬา) ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย</p> <p>- จัดสรรให้เฉพาะนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-มัธยมศึกษาปีที่ 6</p>

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดงบประมาณการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		<p>- ใช้จ่ายตามรายการอุดหนุนฯ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และอัตราใช้จ่ายงบประมาณของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ให้พิจารณาตั้งงบประมาณสำหรับนักเรียนศึกษาในหลักสูตรความเป็นเลิศทางด้านกีฬา ดังนี้</p> <p>1. สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาแบบประจำ</p> <p>(1) ค่าหนังสือ</p> <p>- ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 คนละ 600 บาท/ปี</p> <p>- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 900 บาท/ปี</p> <p>(2) ค่าอุปกรณ์การเรียน</p> <p>- ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 คนละ 3,300 บาท/ปี</p> <p>- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 3,400 บาท/ปี</p> <p>(3) ค่าเครื่องแบบนักเรียน</p> <p>- ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 คนละ 6,200 บาท/ปี</p> <p>- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 8,200 บาท/ปี</p> <p>(4) ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p> <p>- ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 คนละ 400 บาท/ปี</p> <p>- ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 700 บาท/ปี</p>

ที่	รายการ	ข้อมูลรายละเอียดงบประมาณการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	<p>(5) ค่าอาหารประจำวัน อัตราคนละ 120 บาท/คน/วัน จำนวน 280 วัน</p> <p>2. สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาแบบไป - กลับ</p> <p>(1) ค่าหนังสือเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 คนละ 600 บาท/ปี - ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 900 บาท/ปี <p>(2) ค่าอุปกรณ์การเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 คนละ 3,300 บาท/ปี - ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 3,400 บาท/ปี <p>(3) ค่าเครื่องแบบนักเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 คนละ 6,200 บาท/ปี - ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 8,200 บาท/ปี <p>(4) ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 คนละ 400 บาท/ปี - ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 คนละ 700 บาท/ปี <p>(5) ค่าอาหารประจำวัน อัตราตามขนาดสถานศึกษา (ตามมติคณะรัฐมนตรี) เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2566) จำนวน 200 วัน</p>	

หมายเหตุ

- 1) กรณีสถานศึกษาสังกัด (โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ให้ออปท. ตั้งงบประมาณในงบดำเนินงาน ลักษณะค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ รายการค่าใช้สอย ประเภทรายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายงบรายจ่ายอื่น โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการบริหารสถานศึกษา
- 2) กรณีสถานศึกษาสังกัดอื่น ให้อปท. ตั้งงบประมาณในงบเงินอุดหนุน โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0808.2/ว 4750 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2563
- 3) กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอนภารกิจจากกรมการศาสนา
 - 3.1) วัด/มัสยิด มอบให้อปท. จัดซื้อ/จัดจ้าง ให้ตั้งในงบดำเนินงาน โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยรายจ่ายได้และกรจ่ายเงินของสถานศึกษา ซึ่งก็ต้องกรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ข้อ 10
 - 3.2) วัด/มัสยิด ไม่ได้มอบให้อปท. จัดซื้อ/จัดจ้าง ให้ตั้งงบประมาณในงบเงินอุดหนุน โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0808.2/ว 44750 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2563

หน้า ๑๑

เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๑๓๖ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๒๘/๒๕๕๙

เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ตามที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้รัฐต้องจัดให้บุคคลได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนั้น รัฐบาลที่ผ่านมามีนโยบายจัดการศึกษาดังกล่าวโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเป็นเวลา ๑๕ ปี ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๒ โดยขออนุมัติตั้งงบประมาณเป็นรายปี และขยายขอบเขตการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละคณะมาเป็นลำดับ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่าโดยที่เรื่องนี้สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล ทั้งสามารถลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสทางการศึกษา และความเป็นธรรมในสังคม แก้ปัญหาความยากจน ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จึงสมควรยืนยันแนวทางดังกล่าวและพัฒนาต่อไป ด้วยการยกระดับจากการเป็นโครงการตามนโยบายของแต่ละรัฐบาลให้เป็นหน้าที่ของรัฐและมาตรการตามกฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันความยั่งยืนมั่นคง และเพื่อให้สามารถจัดงบประมาณสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำสั่งนี้

“ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา” หมายความว่า งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้แก่หรือผ่านทางสถานศึกษา หรือผู้จัดการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี

“การศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี” หมายความว่า การศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) (ถ้ามี) ระดับประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. ๓) หรือเทียบเท่า และให้หมายความรวมถึงการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ด้วย

“การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า การจัดการศึกษาให้แก่บุคคลซึ่งมีความผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เป็นรูปแบบโดยเฉพาะ และอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ในการสอนตามลักษณะ ความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคล

“การศึกษาสงเคราะห์” หมายความว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก หรืออยู่ในสถานภาพที่ด้อยกว่าเด็กทั่วไป หรือที่มีลักษณะเป็นการกุศล เพื่อให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย

หน้า ๑๒

เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๑๓๖ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙

ข้อ ๒ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดเตรียมการเพื่อจัดให้เด็กเล็กก่อนวัยเรียนได้รับการดูแล และพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ข้อ ๓ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี ให้มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี เพื่อเสนอตามกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ค่าใช้จ่ายตามวรรคสอง ได้แก่

- (๑) ค่าจัดการเรียนการสอน
- (๒) ค่าหนังสือเรียน
- (๓) ค่าอุปกรณ์การเรียน
- (๔) ค่าเครื่องแบบนักเรียน
- (๕) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- (๖) ค่าใช้จ่ายอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ

ข้อ ๔ ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้แทนและขยายผลต่อจากคำสั่งนี้แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายในหกเดือนนับแต่วันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๕ ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๖ ให้อัตราค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลใช้อยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี ตามข้อ ๓

ข้อ ๗ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ภาคผนวก 4

ภาพกิจกรรมการประชุม

เรื่อง แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

- ครั้งที่ 1 โรงแรมเซ็นจูรี กรุงเทพมหานคร (วันที่ 22 ธันวาคม 2565)

- ครั้งที่ 2 โรงแรมลาгуน่า แกรนด์ ไฮเทล แอนด์ สปา สงขลา
จังหวัดสงขลา (วันที่ 24 มกราคม 2566)

- ครั้งที่ 3 โรงแรมศิริพันนา วิลล่า รีสอร์ท แอนด์ สปา เชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ (วันที่ 21 มีนาคม 2566)

- ครั้งที่ 4 โรงแรมเซ็นทารา อุบล จังหวัดอุบลราชธานี
(วันที่ 27 เมษายน 2566)

- ครั้งที่ 5 โรงแรมคามิโอ แกรนด์ ระยอง จังหวัดระยอง
(วันที่ 30 พฤษภาคม 2566)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ	เลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566)
ดร.อรรถพล สังขวาสี	เลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2566)
ดร.สวัสดี ภู่ทอง	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2566)
ดร.ธนู ขวัญเดช	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (1 ตุลาคม 2565)
นางรัชณี พึ่งพานิชย์กุล	ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย และแผนการศึกษา รักษาการ ในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารายงาน

นางปัทมา วีระวานิช	อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
นายพลวัฒน์ การุญภาสกร	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและ พัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
นางเบญจวรรณ ดวงใจ	ผู้อำนวยการกลุ่มงบประมาณ 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณาธิการ เรียบเรียง จัดทำรายงาน และรับผิดชอบโครงการ

ดร.ปัทมา เอี่ยมละอออง	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการเงินการคลัง และทรัพยากรทางการศึกษา
นางสาวดวงดาว ศิลาอาสน์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นายชยุต แดงจั่น	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวภัทรินทร์ วิเศษสา	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายวิศ ค่ายวิมุตติ	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายอริษฐ์ ไชยวัฒน์เจริญ	ผู้ช่วยนักวิชาการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายการเงินการคลังและทรัพยากรทางการศึกษา
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
Website : www.onec.go.th
E-mail : efe.oec@gmail.com

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 48/2566

ISBN 978-616-270-442-0